

Lunner kommune

Kommunedelplan

Oppvekst

2009 – 2013

Innholdsfortegnelse

1	Innledning.....	3
1.1	Mandat	3
1.2	Avgrensninger og definisjoner.....	3
1.3	Medlemmer i ad hoc utvalg	3
1.4	Arbeidsform	4
1.5	Disposisjon.....	4
2	Sammendrag	5
3	Dette har andre bestemt	6
4	Dette har vi bestemt.....	9
4.1	Kommuneplanens samfunnsdel	9
4.2	Andre vedtak.....	10
5	Slik har vi det.....	11
5.1	Helsestasjonstjeneste.....	11
5.2	Barnevern	11
5.3	Barnehage	12
5.4	Skole	12
5.5	Voksenopplæring	14
5.6	Flyktingtjeneste.....	14
6	Hva forteller tall og statistikk	16
6.1	KOSTRA-tall 2007	16
6.2	Analyse av KOSTRA-tall	18
6.3	Eksamens- og prøveresultater mv.....	19
7	Utfordringer og muligheter.....	22
7.1	Helsestasjonstjeneste.....	22
7.2	Barnevern.....	22
7.3	Barnehage	23
7.4	Skole	23
7.5	Voksenopplæring.....	25
7.6	Flyktingtjeneste.....	26
8	Slik kan vi gjøre.....	27
8.1	Helsestasjonstjeneste.....	27
8.2	Barnevern	27
8.3	Barnehage	27
8.4	Skole	27
8.5	Voksenopplæringen	27
8.6	Flyktingtjeneste.....	27
9	Dette vil vi få til.....	28
10	På denne måten får vi det til	32
10.1	Helsestasjonstjenesten.....	32
10.2	Barnevern	32
10.3	Barnehage	32
10.4	Grunnskole.....	33
10.5	Voksenopplæring	34
10.6	Flyktingtjeneste.....	34
11	Vedlegg.....	37
11.1	Forklaringer på vanskelige ord og forkortelser.....	37
11.2	Plan for kvalitetssikring av lese- og skriveopplæring i Lunner	37

1 Innledning

For første gang er det utarbeidet en kommunedelplan for Oppvekst-området i Lunner kommune. Arbeidet har vært tradisjonelt lagt opp, med utgangspunkt i vedtatte føringer og status for de forskjellige temaene planen omfatter. Det er utarbeidet målsettinger for alle de tjenestene planen omfatter. Disse har utgangspunkt i beskrevne hensikter med tjenestene og er konkrete og målbare. En har forsøkt å måle både objektivt målbare kvaliteter, opplevde kvaliteter målt gjennom brukerundersøkelser og satt mål i forhold til effektiv ressursbruk. Målsettingene er forsøkt formulert med brukerne i fokus.

Planen tar i kap. 10 stilling til en del strategiske valg. Her tas det stilling til spørsmål om organisering, både internt og evt. i samarbeid med andre kommuner. Videre tas det stilling til en god del tiltak en anser er viktige i forhold til å nå målsettingene. Konkrete tiltak som har budsjettmessige konsekvenser er synliggjort i tiltaksplanen.

1.1 Mandat

Innenfor vedtatt struktur for sektorplaner utarbeides oppvekstplanen innen følgende tjenesteområder:

- Barnehage
- Skole
- Helsestasjonstjeneste
- Barnevern
- Voksenopplæring
- Flyktningtjeneste

1.2 Avgrensninger og definisjoner

Med utgangspunkt i kommuneplanens målsettinger, er hensikten med utarbeidelse av Oppvekstplanen å sikre barn og unge best mulig oppvekstvilkår i Lunner. Gjeldende kommuneplan har, så langt det har vært mulig, gitt føringer for arbeidet. På noen områder har likevel utviklingen gått i en annen retning enn kommuneplanen legger opp til. I Oppvekstplanen har en tatt hensyn til dette.

Planen omfatter barnets livsløp fra før det er født og fram til en alder på 20 år. Det har vært et mål at planen skal være kortfattet, ta strategiske valg og angi konkret målbare målsettinger for de kommende 4 årene. Det foretas en årlig rullering av målsettinger og tiltaksplan. Planer som tidligere har vært selvstendige planer, for eksempel barnehageplanen, inngår nå som en del av oppvekstplanen.

Oppvekstplanen er en plan for alle barn og unge og deres familier. Det innebærer at planen i tillegg til de generelle tilbudene må ta høyde for at enkelte barn har særlige behov for støtte og bistand. Samtidig viser all erfaring at det, der det er mulig, både er mer effektivt og bedre ressursbruk å drive forebyggende arbeid i forkant av situasjoner som krever ekstra innstas.

Forebygging trekkes ikke ut som eget tema, men inngår i de ulike tjenestene både i forhold til statusbeskrivelser, utfordringer og muligheter samt mål og strategiske valg. Det er særlig viktig at en også evner å handle tverrfaglig i forhold til forebygging.

Planen er disponert i forhold til barns utvikling og knyttet opp mot aktuelle tjenester, jf. 1.1. Vi starter med helsestasjonstjenesten og barnevernet som begge har funksjoner knyttet til barnet fra før fødsel. Deretter beskrives barnehage og skole. I tillegg til de tjenesteområder som naturlig faller innunder oppvekstbegrepet, vil planen av praktiske årsaker også omfatte voksenopplæring og flyktningtjeneste.

1.3 Medlemmer i ad hoc utvalg

Kommunestyret oppnevnte i sitt møte 31.1.2008 sak 16/08 følgende medlemmer i ad hoc utvalg for å utarbeide sektorplan for oppvekst: Eigil Morvik (leder), Harald Tyrdal, Elin Skovly, Torill Klevmark, Lasse Lehre og Elisabeth Kluftun (varamedlem).

I henhold til vedtatt struktur for utarbeidelse av sektorplaner har rådmannen oppnevnt følgende administrative arbeidsgruppe: Jon Rosseland (sluttet juni 08), Jan Woie (fra aug. 08), Arild Sandvik, Frode Holst, Eva Dahl, Geir Albertsen, Angelika Westby (sluttet juni 08), Marianne Strømmen og Anne Grønvold.

Sekretær/saksbehandler for planarbeidet: Anne Grønvold

1.4 Arbeidsform

Arbeidet startet med møter hvor det ble orientert om de ulike tjenesteområdene planen skal omfatte. For å skape innsikt og bevissthet om innhold og formål, ble det deretter satt fokus på å beskrive hensikten med de ulike tjenestene. For å realisere disse hensiktene er det utarbeidet målsettinger med tilhørende ambisjoner for den enkelte tjeneste.

Arbeidet har foregått i møter hvor både politisk og administrativt nivå har deltatt, til sammen 10 møter. Erfaringene har vært at for mange deltakere kan være en utfordring i forhold til framdrift. Samtidig omfatter planen mange ulike tjenesteområder, og det er viktig å trekke veksler på kompetansen på de ulike fagfeltene.

Det har vært viktig med en bredt sammensatt gruppe, men det kan være en utfordring å skille mellom det politiske og det administrative/faglige når administrasjonen er i klart flertall på møtene. Det er avgjørende for en slik plan at flest mulig faglige innspill blir løftet fram og drøftet på en skikkelig måte, men kommunedelplanene er i sitt vesen politiske dokumenter som uttrykker kommunestyrets politiske vilje. Det har derfor vært behov for noen drøftinger kun med politikerne til stede.

1.5 Disposisjon

Denne planen følger i utgangspunktet den disposisjonen som er brukt i andre kommunedelplaner som er under utarbeiding. I kapittel 2 er et sammendrag av planens konklusjoner. De to neste kapitlene gir en oversikt over sentrale og kommunale lover og vedtak. Kapittel 5 beskriver hvordan en opplever dagens situasjon og dette følger opp av tall og statistikker i kapittel 6. I kapittel 7 til 9 presenteres ulike løsningsalternativer og muligheter og kapittel 10 viser veien videre.

2 Sammendrag

For å skape best mulig oppvekstvilkår for barn og unge i Lunner kommune ser en at forebygging, tidlig innsats, helhetlig tenkning og tverrfaglighet er sentrale begreper. Dette for å forebygge at barn og unge skal komme i situasjoner hvor deres utvikling ikke er optimal eller rett og slett tar en uønsket retning. Mange kommunale tjenester retter seg mot barn og unge, og det er viktig at disse også arbeider godt sammen for å gi barn og unge gode oppvekstvilkår.

Vi må klare å organisere produksjonen av tjenester på en slik måte at vi oppnår best mulig tjenester ut til brukerne innenfor den økonomiske rammen kommunen disponerer. I tillegg kan organisering være avgjørende i forhold til å styrke fagmiljøer og redusere sårbarheten ved fravær. Lunner kommune har interkommunale tjenester både for flyktningsjenesten, voksenopplæringen og PPT. I planens konklusjoner ønsker en også å arbeide for en interkommunal barneverntjeneste for Hadeland. En kan imidlertid komme i en situasjon hvor antall samarbeidstiltak blir så mange at det neste steget naturlig vil være å vurdere kommunestruktur.

Helsestasjonstjenesten er forebyggende og har tidlig innsats som grunnleggende element i forhold til sine tjenester. Det er derfor viktig å fange opp flest mulig i de aktuelle gruppene og ha godt tverrfaglig samarbeid med andre tjenester som bør kobles inn. Samarbeid er særlig aktuelt i forhold til skoler, barnehager, barnevern og andre aktuelle instanser som bidrar til å fremme barns utvikling og kan være til støtte for foreldrene og hjemmet.

Barnevernet har som målsetting å forhindre at barn og unge utsettes for forhold som kan skade deres helse eller utvikling. Erfaring tilsier at forebyggende arbeid, også innenfor barnevernstjenesten, gir best effekt. I Lunner er det forebyggende arbeidet i stor grad lagt til andre tjenester, slik at barnevernet i hovedsak først kommer inn i bildet i saker med særlig problematikk. Skal dette endres med tidlig innsats fra barnevernet, kreves en styrket bemanning. Dette er det ikke funnet rom for innenfor dagens økonomiske rammer. Barnevernstjenesten foreslås likevel styrket med ett årsverk. Dette for å kunne håndtere ordinære saker på en forsvarlig måte i forhold til saksbehandlingsregler tidsfrister.

Barnehagene er et viktig tjenestetilbud i forhold til tidlig innsats. Det skal satses systematisk på utvikling av basisferdigheter og språkutvikling. Fra høsten 2009 er det vedtatt lovhjemlet rett til barnehageplass, noe som stiller krav til kommunal planlegging av kapasitet. Det skal arbeides aktivt for å heve kompetansen blant barnehagenes ansatte for å fremme tilbudet barnehagene gir sine brukere. Det er foreslått en styrking av bemanningen i barnehagene. Dette må sees i sammenheng med statlige overføringer øremerket barnehagesektoren.

I skolene er det satt fokus på at en skal få et forsvarlig system for kvalitetssikring av den opplæring elevene får. Dette for å kunne sette inn riktige tiltak der dette er nødvendig og for å gjøre dette på et tidlig tidspunkt. At tiltak blir iverksatt tidlig er i tråd med prinsippet om tidlig innsats og har fra andre steder gitt positive resultater i forhold til den totale ressursbruken. Det settes fokus på pedagogisk bruk av digitale verktøy, noe som stiller krav både til utstyr og kompetanse. Videre er skoleeier opptatt av å ha en Lunnarskole som er kjennetegnet av felles verdiene. Dette skal avspeiles i bl.a. elevsyn, holdninger og rutiner.

Voksenopplæringen, som er felles for Gran og Lunner kommuner, er en tjeneste i vekst. Veksten er særlig innen minoritetsspråklige elever. For å få til godt faglig samarbeid og praktisk organisering, er det viktig at denne tjenesten kan få lokaler et sted. Dette muliggjøres på Frøystad når Lunner ungdomsskole flytter ut.

Flyktningsjenesten, som også er felles for Gran og Lunner kommuner, øker sin bemanning i forhold til antall flyktninger vi skal ta imot. Det arbeides her aktivt med problemstillinger som boliger, informasjon om det norske samfunn og arbeidsliv. Det skal etableres psykisk helsekontroll for alle nyankomne flyktninger.

3 Dette har andre bestemt

Barnekonvensjonen (vedtatt av FN og ratifisert av Norge i 1991) fastslår at *”alle barn har rett til liv og helse, skolegang og utvikling, omsorg og beskyttelse, deltagelse og innflytelse”* (jf Unicefs kortversjon av barnekonvensjonen). I Norge er dette konkretisert i en rekke lover og forskrifter som har til formål å sikre barn og unge gode og trygge oppvekstvilkår. Barnas beste skal være et grunnleggende hensyn, jf. artikkel 3 i barnekonvensjonen. Noen lover gjelder alle mens andre er rettet mot barn og unge i spesielle situasjoner og med særlige behov.

I tillegg til lovverket med påfølgende forskrifter, er det vedtatt ulike politiske meldinger og viljeserklæringer som uttrykker hva staten ønsker for barn og unge som vokser opp Norge. Til sammen utgjør dette det rammeverket Lunner kommune må forholde seg til når det gjelder vårt arbeid med en kommunedelplan innenfor oppvekst.

Denne kommunedelplanen legger rammene for kommunens arbeid i forhold til barn og unge fram til de er 20 år. I praksis betyr det at planen omfatter ulike tjenester med hver sin spesiallovgivning. Nedenfor gis en kort oversikt over de lover, regler og plandokumenter som, fra statens sider, er førende for kommunens virksomhet på dette området. Oversikten er disponert i forhold til de ulike tjenesteområdene, jf. 1.2.

Helsestasjonstjenesten

Kommunens ansvar for helsestasjonstjenesten er hjemlet i lov om helsetjenesten i kommunen. Kommunen har ansvar for å *”sørge for nødvendig helsetjeneste for alle som bor eller midlertidig oppholder seg i kommunen”*, herunder helsestasjonsvirksomhet. I en egen forskrift er det fastsatt at *”Kommunen skal tilby helsestasjons- og skolehelsetjeneste til barn og ungdom 0 - 20 år og tilby gravide å gå til svangerskapskontroll i tilknytning til helsestasjon. Kommunen skal dekke alle utgifter til helsestasjons- og skolehelsetjenesten.”* Dette kan skje ved interkommunalt samarbeid. Videre er det gitt detaljert beskrivelse i forskriften om hvilke tjenester helsestasjonen skal utføre både i forhold til gravide og til barn og unge.

Helsestasjonstjenestene skal drive forebyggende arbeid, gi veiledning til barn, unge og foreldre og drive noe medisinsk arbeid (særlig vaksinasjonsprogrammer) i samarbeid med kommunelegetjenesten.

Barnevernet

Barneverntjenesten er hjemlet i barnevernloven som har til formål *”å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse eller utvikling får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid (og) å bidra til at barn og unge får trygge oppvekstvilkår”*.

Kommunen er i hovedsak ansvarlig for å utføre de oppgaver som er beskrevet i barnevernsloven og det skal være en egen administrasjon med leder som har ansvar for oppgaver etter loven. Denne skal gi råd og veiledning, treffe vedtak, forberede saker til behandling i fylkesnemnda og iverksette/følge opp tiltak. Det er en forutsetning for barnevernstjenesten at tiltak iverksettes så tidlig som mulig. *”Barnevern-tjenesten har spesielt ansvar for å søke avdekket omsorgssvikt, adferds-, sosiale og emosjonelle problemer så tidlig at varige problemer kan unngås, og sette inn tiltak i forhold til dette”*. Videre skal barnevernet *”samarbeide med andre sektorer og forvaltningsnivåer når dette kan bidra til å løse (barnevernets) oppgaver”*.

Barnets beste skal være hovedsak for barnevernets virksomhet. Når barnevernet mottar bekymringsmeldinger, skal en innen en uke vurdere sakens innhold og eventuelt igangsette nødvendige undersøkelser. Dersom tiltak er påkrevd, har barnevernet mulighet til å gjennomføre en rekke tiltak både bygd på frivillighet og gjennom tvangsvedtak. Det skal være god kvalitet på tjenesten og tiltak, og høy rettsikkerhet i alle faser av behandlingen av barnevernssaker. Fylkesmannen fører tilsyn med barn og unge i institusjon og med kommunens forvaltning av barnevernloven.

Barnehage

Barnehagevirksomheten er hjemlet i barnehageloven. Formålet med barnehagen er å ”*gi barn under opplæringspliktig alder gode utviklings- og aktivitetsmuligheter i nær forståelse og samarbeid med barnas hjem. Barnehagen skal hjelpe til med å gi barna en oppdragelse i samsvar med kristne grunnverdier*”. Det foreligger en enighet på Stortinget om ny formålsparagraf for barnehage etter mønster fra skolens formålsparagraf, men denne er ennå ikke vedtatt.

Barnehagesektoren har vært gjenstand for betydelig oppmerksomhet de senere år. Det har vært bred politisk enighet om å bygge ut antall barnehager med mål om full barnehagedekning (alle som ønsker plass i barnehage skal få tilbus om dette) og maksimumspris for foreldrebetaling. Dette er også innbakt i lovverket som fastslår at ”*Barn som fyller ett år senest innen utgangen av august det året det søkes om barnehageplass, har etter søknad rett til å få plass i barnehage fra august (...) Barnet har rett til plass i barnehage i den kommunen der det er bosatt.*”

Barnehageloven gir også barn rett til medvirkning. De har ”*rett til å gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet, skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet. Barnets synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med dets alder og modenhet.*” Loven gir videre føringer for opptak til barnehager, økonomisk likebehandling av offentlige og private barnehager og kommunens ansvar for å føre tilsyn med alle barnehager i kommunen, også de private.

I tillegg til barnehageloven er det gitt en rekke forskrifter knyttet til barnehagevirksomheten. Disse er av stor betydning for kommunens oppgaver på dette området:

- Forskrift om *rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver* har som målsetting å gi styrer, pedagogiske ledere og det øvrige personalet en forpliktende ramme for planlegging, gjennomføring og vurdering av barnehagens virksomhet.
- Forskrift om *saksbehandlingsregler* ved opptak i barnehage har som formål å sikre at opptak i barnehagene skjer på en måte som ivaretar søkerens rettssikkerhet og en forsvarlig og effektiv saksbehandling. Forskriften sier også at barnehagenes vedtekter skal definere barnehagens opptakskrets og opptakskriterier. Opptakskriteriene skal være objektive og etterprøvbare.
- Forskrift om *foreldrebetaling* i barnehager omfatter maksimalpris på foreldrebetaling, samt bestemmelser om søskenmoderasjon.
- Forskrift om *likeverdig behandling i forhold til offentlige tilskudd* har som formål å sikre at godkjente barnehager behandles likeverdig i forhold til offentlige tilskudd. Økonomisk likeverdig behandling er både et mål i seg selv og et virkemiddel for å nå full barnehagedekning, lavere foreldrebetaling og kvalitet i barnehagetilbudet.

Skole

Skolens virksomhet er i hovedsak hjemlet i opplæringsloven. Skolen skal ”*i samarbeid og forståing med heimen, opne dører mot verda og framtida og gi elevane og lærlingane historisk og kulturell innsikt og forankring. Opplæringa skal byggje på grunnleggjande verdiar i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfridom, nestekjærleik, tilgjeving, likeverd og solidaritet, verdiar som òg kjem til uttrykk i ulike religionar og livssyn og som er forankra i menneskerettane. Opplæringa skal bidra til å utvide kjennskapen til og forståinga av den nasjonale kulturarven og vår felles internasjonale kulturtradisjon. Opplæringa skal gi innsikt i kulturelt mangfald og vise respekt for den einskilde si overtyding. Ho skal fremje demokrati, likestilling og vitskapleg tenkjemåte*”

Opplæringsloven fastslår at opplæringen skal tilpasses evner og forutsetninger til den enkelte elev. Elever som ikke har eller som ikke kan få tilfredsstillende utbytte av det ordinære opplæringstilbudet,

har rett til spesialundervisning. Det er i loven fastsatt regler for hvordan dette skal håndteres. Barns rettigheter i forhold til omfanget av opplæringa er bl.a. styrende for hvilke minimumsressurser skolene må tildeles. Dette blir kommunene kontrollert på hvert år av Fylkesmannen og Utdanningsdirektoratet gjennom rapportering i Grunnskolens informasjonssystem (GSI). Det samme gjelder rettigheter knyttet spesialundervisning/spesiell tilrettelegging.

I tillegg til opplæringsloven er det gitt en rekke sentrale forskrifter og fagplaner som er styrende for kommunenes virksomhet innenfor skolesektoren. I tillegg blir skolen preget av sentralt initierte satsingsområder bestemt av Kunnskapsdepartementet og Utdanningsdirektoratet. I denne sammenheng er det naturlig å trekke fram L-06 Kunnskapsløftet hvor skolen fått en ny læreplan som gir mange utfordringer. Disse er tydeliggjort gjennom Stortingsmelding 31 (2007-2008) "Kvalitet i skolen". Der har regjeringen synliggjort hva en mener er de viktigste satsingsområdene for å få best mulig kvalitet i skolen:

1. **Tidlig innsats.** Det er for mange elever som ikke tilegner seg de grunnleggende lese- og regneferdighetene tidlig. Det understrekes at tidlig innsats ikke bare handler om ressurser, men også at man raskt tar fatt i de problemer uansett når de oppstår.
2. **Kompetanse i opplæringssektoren.** Lærernes kompetanse er den aller viktigste enkeltfaktoren for elevenes læring når ens er bort fra elevenes bakgrunn. Undervisningen må bygge på oppdatert, forskningsbasert kunnskap. Lokal handlefrihet under et tydelig ansvar stiller nye krav til skolelederne som pedagogiske og organisatoriske ledere.
3. **Gjennomføring av Kunnskapsløftet.** Erfaringene viser at det er krevende å omsette overordnede mål til konkret undervisning. Det er derfor nødvendig med mer støtte og veiledning fra nasjonale utdanningsmyndigheter til den enkelte lærer, skole og kommune for å sikre en god gjennomføring av Kunnskapsløftet på ALLE skoler.
4. **Tettere oppfølging.** Utfordringene som er avdekket i grunnopplæringen forplikter alle involverte til å følge nøye utviklingen i elevenes læring. Skoleleier (kommunen) må sette krav til rektorene og skolene om resultater og støtte skolene i deres utviklingsarbeid. Skoleeier må derfor ha kompetanse til å styre opplæringssektoren i tråd med regelverket.

Opplæringsloven pålegger alle kommuner om å ha et tilbud om skolefritidsordning før og etter skoletid for 1.-4. årstrinn og for barn med spesielle behov på 1.-7. årstrinn. Skolefritidsordningen skal legge til rette for lek og aktiviteter og gi barna omsorg og tilsyn.

Flyktningetjenesten

Kommunen har, gjennom egne vedtak, sagt ja til å motta et visst antall flyktninger hvert år. For at disse skal bli integrert både i kommunen og det norske samfunn generelt, er det laget en egen lov som skal legge til rette for et godt introduksjonsprogram for flyktningene (Introduksjonsloven). Denne har som formål "å styrke nyankomne innvandreres mulighet for deltakelse i yrkes- og samfunnslivet, og deres økonomiske selvstendighet." I tillegg til loven er det vedtatt flere forskrifter som gir føringer for kommunens virksomhet og ansvar på dette området.

Voksenopplæring

Voksenopplæring er, i likhet med skolen, hjemlet i opplæringsloven. Denne fastslår at voksne, under gitte kriterier, har rett både til grunnskole- og videregående opplæring. Opplæringen skal være gratis. Kommunen har ansvar for grunnskoleopplæringen mens fylkeskommunen har ansvar for videregående opplæring.

4 Dette har vi bestemt

Kommunen har, i tillegg til sentrale lover og føringer, også gjort egne vedtak i forhold til de tjenestene som er omfattet av denne planen. Nedenfor følger en oversikt over de vedtak som er gjort de senere år og som vil berøre planarbeidet.

4.1 Kommuneplanens samfunnsdel

I kommuneplanens samfunnsdel er det sagt en del om barnehage og skole. Dette følger nedenfor. Andre tjenesteområder som omfattes av denne oppvekstplanen er ikke nevnt spesifikt i gjeldende kommuneplan.

Mål

- Barn og ungdom skal sikres et godt oppvekstmiljø.
- Lunner kommune skal være en god oppvekst- og bokommune.

Strategier

Barnehager

- Lunner kommune skal ha full barnehagedekning innen 01.08.07. Det skal legges til rette for familiebarnehager for barn under tre år.
- Åpningstidene skal i stor grad være tilpasset brukernes behov.
- Bemanning:
 - Det skal arbeides for å rekruttere flere menn til arbeid i barnehagene
 - Det skal tilrettelegges for rekruttering av førskolelærere.
 - Bemanningen skal gradvis økes slik at en ved slutten av perioden har 3 ansatte pr. avdeling med 18 barn i full tid.
 - Det skal arbeides for å få til en fast vikarordning.
- Faglig innhold:
 - Det skal legges vekt på mer frilek, rollelek og fysiske aktiviteter.
 - Det skal legges vekt på uteaktiviteter og kontakt med og opplæring/opplevelse i naturen.
- Utemiljøet ved barnehagene skal stimulere til lek og fysisk aktivitet.
- Lunner kommune skal arbeide for at private på lik linje med offentlige barnehager skal ha tariffavtale og like arbeidsforhold.

Skoler

- Barneskolene i nordbygda skal samles på Solheim (Lunner barneskole).
- Bemanning:
 - Rektorene gis mulighet for å prioritere ledelse og utviklingsarbeid.
 - Det bør tilsettes miljøarbeidere ved alle skoler.
 - Det skal arbeides for økt pedagogtetthet i grunnskolen.
- Faglig innhold:
 - Alle grunnskoleelever skal ivaretas gjennom et godt skoletilbud.
 - Det skal utvikles et pedagogisk veiledningsmiljø, og det skal stilles faglig kvalitetskrav til undervisningen.
 - Satsingen på dataopplæring i ungdomsskolen skal fullføres etter vedtatt plan. Dataopplæringen på barnetrinnet skal styrkes.
- Elever i grunnskolen skal gis kjennskap til hvordan næringsliv og lokalsamfunnet for øvrig fungerer.
- Hjelp til barn/elever ved bruk av forebyggende tiltak:
 - Alle elever har rett til tilpasset undervisning.
 - Spesialpedagogisk hjelp skal gis så tidlig som mulig.
 - Det gis tilbud om intensiv opplæring til elever som strever med lesing og skriving.
- Tilbud til elever med spesielle behov:

- Elever som ikke får tilfredsstillende utbytte av undervisningen, skal sikres spesialpedagogiske ressurser.
- Alle elever har rett til å være inkludert ved sin skole, men elever som ikke kan få tilfredsstillende tilbud ved skolen skal i perioder få et alternativt opplegg i hele, eller deler av skoletiden. Dette kan gjelde elever med psykososiale problem, atferdsvansker etc.
- Utemiljøet ved skolene skal stimulere til lek og fysisk aktivitet. Skolen skal ha fokus på mobbing, rus og voldsbruk, og ha tiltak mot dette ved å videreføre de holdningsskapende undervisningsopplegg det i dag jobbes ut fra..
- Det tverrfaglige samarbeidet mellom skolen og familie- og oppvekstenheten skal videreutvikles.
- Tilbud om skolefritidsordning (SFO) skal gis økonomisk støtte fra kommunen
- Samarbeidet med lag og foreninger for eksempel skolekorps, idrettslag osv, skal styrkes.
- Grunnskolen i Lunner skal forbli reelt gratis for elever og deres foresatte.

4.2 Andre vedtak

I tillegg til vedtatt kommuneplan har Kommunestyret gjort andre vedtak de siste årene som også har betydning for innholdet i denne oppvekstplanen. Oversikt over disse følger nedenfor:

Ungdomsskolestruktur

Kommunestyret behandlet saken 26.06.08 (sak 45/08) og gjorde følgende vedtak:

- Lunner kommune kjøper Hadeland videregående skole avd. Roa og Lunner ungdomsskole flyttes til denne så snart det er praktisk mulig. I tillegg benyttes aktuelle lokaler/områder på Frøystadanlegget til Lunner ungdomsskole. Dette vil gjelde svømmehall, idrettsområder og øvrige lokaler som vurderes hensiktsmessig å benytte også etter at ungdomsskolen er flyttet.
- Ungdomskoletilbudet på Harestua skole opprettholdes. Elever fra Grua skal kunne velge mellom Lunner ungdomsskole og Harestua skole så lenge det er plassmessig kapasitet. Hvis det ikke lenger er plassmessig kapasitet på en av skolene, vurderes utbygging av Harestua skole opp mot utvidelse av Lunner ungdomsskole. Det bør til en hver tid være et mål å innfri elevenes førstevalg av skolested.
- Frøystadanlegget benyttes til fortsatt skoledrift, jfr. ovenstående, samt som lokaler til voksenopplæring og flyktningetjeneste. Så snart behovet for lokaler er avklart, avhendes overskytende bygningsmasse/eiendom. Planlegging og gjennomføring av vedlikeholdet på Frøystad starter så raskt som mulig.
- Skole- og folkebiblioteket på Roa lokaliseres på nye Lunner ungdomsskole eller på Lunner rådhus i tilknytning til Servicetorget.
- Ramme for kjøp av Hadeland vgs. avd. Roa, ombygging av den vgs., vedlikehold av Frøystadanlegget og flytting av biblioteket settes til ca 55 mill. kr. (2008-kr.)
- Det utredes ny gymsal på Harestua med kostnadsramme 10 mill.
- I samarbeid med Lunner idrettsråd nedsettes det en arbeidsgruppe som skal vurdere framtidige idrettsanlegg i kommunen. Arbeidsgruppen skal særlig ha fokus på utbygging av idrettsanlegg i nærområdet til Harestua skole.

Barnehageplan

Kommunestyret vedtok 11.10.2007 (sak 74/07) ny Barnehageplan for Lunner kommune 2008 – 2011. Denne planen er innarbeidet i Oppvekstplanen og tilpasset ny planstruktur.

IKT-plan for grunnskolen

I samarbeid med Gran ble det i 2007 utarbeidet en IKT-plan for grunnskolen. Denne er lagt til grunn for budsjettarbeidet fra 2008 og ansees dermed som politisk vedtatt selv om planen formelt ikke har vært oppe til egen politisk behandling.

5 Slik har vi det

I dette kapitlet beskrives de ulike tjenesteområdene slik de framstår i dag. Beskrivelsen er i stor grad gjort i samråd med aktuelle tjenesteledere.

5.1 Helsestasjonstjeneste

Helsestasjons- og skolehelsetjeneste omfatter alle barn og unge fra 0 – 20 år samt gravide som ønsker å bruke Helsestasjonen ved svangerskapskontroll. Gjennom kontakt med alle familier, barn og ungdom i Lunner kommune gir tjenesten tilbud om vaksiner, helseundersøkelser og informasjon om hvordan forebygge sykdom og skader, samt støtte til mestring og positiv utvikling. Det er viktig å understreke at forebyggende arbeid består i å kartlegge og sette inn helse-fremmende tiltak på et så tidlig stadium i livsløpet som mulig. Dette for å avverge senvirkninger eller senskader som ellers kunne medført et større behov for omsorgstjenester i ungdom eller i voksen alder.

Helsestasjonen mottar melding om nyfødte i kommunen umiddelbart etter fødselen. Det vil allerede da kunne avdekkes om enkelte barn vil ha behov for en spesiell målrettet oppfølging og evt. tiltak fra første leveår. Slike tiltak vil kunne være:

- Tilbud om ekstra konsultasjoner på helsestasjon med fagvurderinger og oppfølging av helsesøster, lege og fysioterapeut.
- Tett samarbeid med kommunale samarbeidspartnere, 2.- og 3.- linjetjenesten.

Jordmortjenesten

Formålet med jordmortjenesten er å styrke svangerskapsomsorgen i kommunehelsetjenesten. Kommunen tilbyr gravide å gå til svangerskapskontroll i tilknytting til helsestasjon som alternativ eller tillegg til kontroll hos fastlegen. Det er et mål at gravide, uavhengig av bosted, skal kunne velge om de vil gå til kontroll hos jordmor, lege eller både hos jordmor og lege. Det er en økende andel av de gravide i kommunen (ca 70%) som benytter jordmortjenesten på helsestasjonen.

Helsestasjonslege og skolelegetjenesten

Kommunen har 6 legetimer skolehelsetjeneste og 6 legetimer helsestasjonstjeneste og 5 timer miljørettet helsevern. Det arbeid som utføres av legene ved helsestasjon og i skolehelsetjenesten har en forebyggende og helsefremmende funksjon. For å avdekke behov for ytterligere oppfølging eller undersøkelser foretas det jevnlig konsultasjoner med lege. Alle barn i alderen 0 – 4 år skal ha tilbud om minimum 5 legeundersøkelser i løpet av de 4 første leveårene. Fødselstallet har de senere årene vært stigende, og mange barnefamilier kommer flyttende til kommunen. 25,4 % av befolkningen er i alderen 1 – 20 år.

Skolelegetjenesten ivaretas i dag gjennom den lovbestemte konsultasjonen ved skolestart, samt målrettet individuell oppfølging og gruppesamtaler sammen med helsesøster i 9.kl. om livsstil, trivsel, seksualitet, grenser etc. Ved innføringen av fastlegeordningen oppfordres det til at fastlegene skal følge den enkelte pasient og ved behov henvises i dag elevene til sin egen fastlege.

Ungdomshelsestasjonen

Dette er et interkommunalt tilbud til alle ungdommer i Gran og Lunner lokalisert i Gran kommune. Helsestasjonen har åpen 2 ettermiddager pr. uke. Den ene dagen er det lege tilstede. Helsestasjon for ungdom er ikke en lovpålagt tjeneste. Viktige oppgaver er prevensjons-veiledning, forebygging av uønsket svangerskap, forbygging av seksuelt overførbare infeksjoner og aktivt holdningsarbeid.

5.2 Barnevern

Barneverntjenestens oppgave områder strekker seg, i tillegg til undersøkelser og gjennomføring/ oppfølging av tiltak, også til oppfølging av fosterhjem, konflikthåndtering, adopsjon og veiledning av foreldre/fosterforeldre/avlastningshjem. Dessuten er bistand til skoler/barnehager, forberedelser av

saker til fylkesnemda, forebygging, oppfølging av tilsynsførere/støttekontakter, gjennomføring av familieråd, akuttberedskap og gjennomføring av ettervern (18-23 år) sentrale oppgaver for tjenesten. Det er store krav om dokumentasjon, utarbeidelse av tiltaksplaner, omsorgsplaner og internkontroll.

I 2008 mottok barneverntjenesten i Lunner kommune 54 nye meldinger. Hver melding fører til en undersøkelse som skal være gjennomført i løpet av 3 måneder. Innenfor de 3 første måneder skal det fattes en beslutning – enten i form av henleggelse av saken eller tiltak. I 2008 ble det i alt 7 nye barn plassert på fosterhjem/institusjon. Det er registrert en markant økning av alvorlighetsgrader i barnevernsmeldingene (vold, seksuelle overgrep, rusmisbruk av foreldre osv) som krever økt ressursbruk av medarbeidere i barneverntjenesten.

Barneverntjenesten har registrert 19 plasseringer totalt, i tillegg er 2 unge under oppfølging etter fylte 18 år.

5.3 Barnehage

Lunner kommune har full barnehagedekning. Det står 15 barn uten barnehageplass, samtidig som vi har i overkant av 20 ledige plasser. Årsaken til den ”skjevfordelingen” ligger i at de som står uten plass bor nord i kommunen og ønsker plass der, mens de ledige plassene for det meste befinner seg på Harestua. En av årsakene til at vi nå har flere ledige plasser enn barn på venteliste, er at Eventyrskogen barnehage på Harestua ble åpnet i august 2008. Denne barnehagen har 80 plasser – pr. d.d. er 73 av disse plassene besatt. I tillegg til denne nyetableringen i 2008, ble det i 2007 etablert 63 nye barnehageplasser. Dette skjedde gjennom inntak av flere barn i kommunale barnehager, etablering av nye private barnehager, samt at Lunner kommune åpnet Kalvsjø barnehage som en erstatning for Fagertun barnehage. Dette medførte en økning i 12 plasser. Bygningen Kalvsjø barnehage er etablert i gir mulighet for ytterligere utvidelse. Ved å ominrede/etablere arealer i bygningens underetasje vil det kunne gi mulighet for ca. 30 nye plasser.

Lunner kommune utarbeidet ny barnehageplan i 2007. Planen har stort fokus på sentrale føringer for barnehagesektoren, særlig m.h.t. kompetansebygging. Planen har derfor et tydelig fagfokus. Barnehageplanen gjelder for alle barnehager i kommunen.

Som et viktig ledd i integreringen av barn med flyktningstatus, endret Lunner kommune i forkant av barnehageopptaket 2007 opptaksreglene for de kommunale barnehagene. Det ble innført en regel om at disse barna skal ha så høy prioritet ved opptak at de blir sikret plass i barnehage. Effekten av dette har vært at barn med flyktningstatus som søkte barnehageplass ved opptaket 2007 og så langt i 2008 har fått plass.

Årlig tilsynsrunder i alle barnehager i Lunner kommune viser et stort mangfold. Det avdekkes et stort engasjement blant de ansatt, som har et stor bevissthet på å skape faglig gode, trygge og innholdsrike barnehager.

5.4 Skole

Grunnskolen

Lunner kommune har 4 ordinære grunnskoler og spesialskole tilknyttet Solhaugen Miljøhjem.

De ordinære grunnskolene i Lunner er:	Harestua skole, 1 – 10 med 397 elever.
(Elevtall pr. 1.10.08)	Grua skole, 1 – 7 med 172 elever
	Lunner barneskole, 1 – 7 med 389 elever
	Lunner ungdomsskole, 8 – 10 med 201 elever

Pedagogisk utvikling

Innføringen av Kunnskapsløftet er en stor utfordring for skolene i Lunner både faglig, pedagogisk og organisatorisk. For å kunne gi alle barn i Lunner tilpasset opplæring og best mulig læringsutbytte er det satt i gang kompetansehevingstiltak i samarbeid med de to andre hadelandskommunene og OPUS. Det har hatt elementer av lederutvikling og videre- og etter-utdanning, både i fag, og innen tilpasset

opplæring. Dette samarbeidet avsluttes høsten 2008, men erfaringene er så gode at en vil vurdere en videreføring av det regionale samarbeidet på dette området.

Digitale ferdigheter

Som en følge av et politisk vedtak om å sette av midler til leasing av utstyr, skyter utviklingen av IKT i skolen fart. Pc-tettheten og mengden annet digitalt utstyr øker mye inneværende skoleår, eksempelvis fra 345 maskiner i 2007 til 505 maskiner i 2008. Samtidig settes det fokus på digital praksis hos lærerne.

Spesialundervisning - TilPasset Opplæring (TPO)

Lunnerskolen har et høyt antall barn som har behov for særskilt tilrettelagt undervisning, spesialundervisning. De siste årene har dette utgjort over 8 % av elevene, og for inneværende skoleår binder det opp over 20 % av undervisningstimene. Det foregår et felles arbeid mellom PPT og skolene for å se på forholdet mellom spesialundervisning og tilpasset opplæring. Målet må være å sette skolene i stand til å kunne håndtere flest mulig elever i tilpassede opplegg innenfor den ordinære undervisningen. Dette er også et av fokusområdene i det nasjonale læreplanverket. Forutsetningene for å få til dette skulle være gode siden mange i Lunnerskolen har tatt videreutdanning i TPO i forbindelse med kompetanseutviklingsopplegget på Hadeland. Erfaringsmessig øker behovet for spesialundervisning når den generelle timeressursen til skolene går ned. Derfor blir denne omleggingen spesielt utfordrende på bakgrunn av ressursnedskjæringen skolene går gjennom i forbindelse med Balanse 2010.

Skolefritidsordning

Det er skolefritidsordning ved alle barneskolene i bygda. Rektor er leder av ordningen og har det administrative og økonomiske ansvaret. Pr. 1.10.2008 går det 238 barn i SFO. Det utgjør 56 % av den aktuelle elevmassen. Dette er omtrent på nivå med sammenlikningsgruppen i KOSTRA (gruppe 7). Ordningen er i stor grad selvfinansierende gjennom foreldrebetalingen.

Befolkningsutvikling

Utviklingen i boligbyggingen sør i Lunner kommune gjør at særlig Harestua skole kan få store plassutfordringer allerede i 2012. Ervervlsen av Hadeland videregående skole avd. Roa kan imøtekomme deler av denne utfordringen.

Pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT)

PP-tjenesten for Lunner og Jevnaker er et samarbeid mellom disse to kommunene. Tjenesten i Lunner omfatter totalt 2,8 årsverk fagressurs fordelt på 4 ansatte. Dette inkluderer 0,2 stilling øremerket PALS-veiledning. I tillegg har kommunen en logoped i 50% stilling.

Medarbeiderne er fordelt ut og knyttet opp til hver sine skoler og barnehager.

Arbeidsoppgavene består bl.a. i

- Inntakssamtaler med foreldre når barn blir henvist til PPT
- Utredning av barn/elever med tester og observasjon
- Utarbeiding av sakkyndig utredningsrapport
- Tilbakemeldingsmøter etter utredning med veiledning til foreldre og skole/barnehage
- Utarbeiding av sakkyndig vurdering som ligger til grunn for den ressurs som tildeles i det enkelte tilfellet
- Viderehenvisning til 2. og 3. linjetjenesten (Barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk, habiliteringstjenesten, kompetansesentra etc.)
- Veiledning på ulike områder og deltakelse på foreldremøter og andre arenaer for å gi informasjon om forskjellige temaer

PPT deltar på en rekke ulike tverrfaglige og interne arenaer:

- Fastmøter – samarbeidsmøter mellom PPT og den enkelte skole/barnehage

- Samarbeidsmøter mellom PPT og skole/barnehage, evt. også foreldre med fokus på enkeltbarn/-elever med spesielle behov
- Ansvarsgruppemøter rundt enkeltbarn
- Møter med 2. og 3. linjetjenesten
- Interne "PP-møter" med drøfting av individsaker

I Lunner arbeider noen av medarbeiderne i PPT aktivt som veiledere innen PALS-opplegget som brukes ved to av skolene. Programmet skal fremme **Positiv Adferd**, støttende **Læringsmiljø** og **Samhandling** og skal styrke barns sosiale kompetanse og forebygge og mestre barns atferdsproblemer. PALS er et ledd i det forebyggende arbeidet i kommunen.

5.5 Voksenopplæring.

Voksenopplæringen drives i samarbeid med Gran kommune og har 124 elever. Tjenesten har ansvaret for gjennomføring av følgende:

- Norskopplæring av voksne minoritetsspråklige bosatt i Lunner og Gran.
- Voksne bosatt i Lunner og Gran som med hjemmel i Opplæringslovens § 4a-1 har rett til opplæring på grunnskolens nivå.
- Voksne bosatt i Lunner som med hjemmel i Opplæringslovens § 4a-2 har rett til spesialundervisning.
- Undervisningsbehov ved DPS-Hadeland. Kostnader refunderes av Oppland Fylkeskommune.

Den største gruppa av elever er de minoritetsspråklige. Tabellen nedenfor viser antall minoritetsspråklige elever høsten 2008:

	Flyktninger		Innvandrere		Sum kommune		Sum begge kommuner
	G	L	G	L	G	L	
Bosted							
Minoritetsspråklige	43	36	18	17	61	53	114

Høsten 2006 hadde VO 63 minoritetsspråklige elever. Denne betydelige økningen har medført behov for flere og større undervisningsrom. Voksenopplæringa har derfor tatt i bruk klasserom i tidligere Søndre Oppdalen skole i tillegg til rommene i underetasjen på Lupro.

Høsten 2008 får 7 elever undervisning på grunnskolens nivå i fagene matematikk, engelsk og naturfag. 4 av elevene er bosatt i Lunner og 3 i Gran. Dette skoleåret er det 2 voksne som har vedtak om rett på spesialundervisning.

5.6 Flyktingtjeneste

Det ble etablert en felles flyktingtjeneste for Lunner og Gran 1. september 2004, med ansvar for tjenester og arbeidsområder i tilknytning til flyktingarbeidet /introduksjonsprogrammet. Flyktingtjenesten er etablert som et eget tjenestested i Lunner kommune, fysisk samlokalisert med Voksenopplæringen. At Gran og Lunner samarbeider om denne tjenesten bidrar til et større fagmiljø med bredere kompetanse på området, og det gjør tjenesten mindre sårbar ved fravær. Det er også med på å sikre lik saksbehandling fra flyktingtjenesten i disse to kommunene.

Flyktingtjenesten har til hovedoppgave å bosette og kvalifisere flyktninger til deltakelse i samfunnet (begrenset til en periode på 5 år som er integreringsperioden). Flyktingtjenesten skal også være hovedansvarlig for kommunenes "Introduksjonsprogram for flyktninger"; være rådgivere i flyktingfaglige spørsmål; og følge opp kommunestyrevedtak om årlige bosettinger. Det er i dag politisk vedtak om å bosette 25 flyktninger årlig i Lunner kommune. Flyktninger som kommer i familiegjenforening kommer i tillegg. Kommunen bosetter flyktninger etter anmodning fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDI). Til enhver tid har flyktingtjenesten 140 – 200

brukere, og per 01.08.08 var det 54 deltakere i introduksjonsprogrammet fra Lunner og Gran kommune.

Flyktingtjenesten har en koordinerende rolle i kommunenes tjenestetilbud for flyktninger. Tilbudet koordineres gjennom blant annet tverrfaglig flyktingforum hvor barnehage, skole, voksenopplæring, helsestasjon, psykisk helse (i Gran) og sosialtjenesten er representert. Flyktingtjenesten og voksenopplæringen har felles månedlige møter med NAV arbeid hvor situasjonen til flyktninger som er formidlet til NAV arbeid blir diskutert, samt nye formidlingsklare flyktninger. Det samarbeides også med frivillige organisasjoner som blant annet Røde Kors (flyktingguider) og idrettslag.

Flyktingene deltar i introduksjonsprogram for flyktninger. Dette er et toårig kvalifiseringsprogram, der den overordnede målsettingen er å styrke flyktingenes mulighet for deltakelse i yrkes- og samfunnslivet, samt deres økonomiske selvstendighet. I særlige tilfeller (for eksempel ved introduksjonsprogram for analfabeter) kan programmet utvides til opptil 3 år. Tjenesten gir veiledning og bistand til alle flyktninger bosatt i kommunen etter anmodning fra IMDI, begrenset til integreringsperioden. Ca. 10-15 % av flyktingene flytter etter hvert til andre kommuner og av disse flytter ca. 70 % pga. jobb. Flyktingene utgjør en viktig ressurs for kommunen som vi må utnytte bedre.

Tjenesten finansieres ved integreringstilskudd fra IMDI. Dette blir beregnet ut i fra antall flyktninger som bosettes. Integreringstilskuddet finansierer også utgifter andre etater har i forbindelse med tjenester rettet mot flyktninger.

6 Hva forteller tall og statistikk

Når en skal beskrive, ikke bare dagens situasjon, men også målsettingene for framtidig utvikling, er det nyttig å relatere dette til faktabaserte opplysninger. Kommunedelplanen inneholder derfor et eget kapittel med statistikk og tallmaterieell. Hensikten med dette er dels å presentere en del fakta om dagens situasjon, dels å vurdere den historiske utvikling (så langt tallene kan hjelpe oss med det) og dels å kunne vurdere tilstanden i Lunner opp mot andre kommuner og landet for øvrig. I tillegg vil tallmaterialet være et godt utgangspunkt for senere vurdering av hvordan utviklingen har gått fra i dag og framover.

Dette kapitlet er delt i tre. Først en ren presentasjon av aktuelle tall fra KOSTRA (KOMMUNE STATISTIKK RAPPORTERING – SSB sin databank med sammenlignbart tallmateriale fra alle landets kommuner). Deretter en analyse av disse tallene. Denne er i hovedsak hentet fra en utredning gjort av Agenda Utredning & Utvikling som bruker KOSTRA-tallene til å sammenligne kostnader til ulike tjenester i forskjellige kommuner. Til slutt følger et eget kapittel med statistikk knyttet direkte opp mot skolens kunnskapsformidling. Her gis oversikt over eksamensresultater og nasjonale prøver.

6.1 KOSTRA-tall 2007

KOSTRA-tallene innsamles og forvaltes av SSB. Alle kommuner plikter å sende inn aktuelt tallmateriale hvert år. KOSTRA statistikken ansees etter hvert for å gi et godt og sammenlignbart bilde av situasjonen i de ulike kommunene. Ikke minst bidrar statistikken til å kunne se utviklingen over år.

I tabellene nedenfor er det tatt med tall for Lunner i 2005, 2006 og 2007. Dermed kan en vurdere utviklingen de senere år. I tillegg følger 2007-tall for nabokommunene Gran og Jevnaker. I KOSTRA har en delt inn kommunene i kommunegrupper. Hver gruppe består av kommuner det er naturlig å sammenligne seg med (geografi, folketall, befolkningssammenheng o.l.). Lunner tilhører kommunegruppe 7, derfor er gjennomsnittstallene for denne gruppen i 2007 tatt med. Til sist i tabellen følger landsgjennomsnittet unntatt Oslo.

Barnevern

(ureviderte tall)	2005	2006	2007	Gran	Jevnaker	Grp. 7	Landet u/Oslo
Prioritering							
Netto dr.utgifter pr. innbygger 0 – 17 år	2 914	3 183	3 651	3 205	6 292	3 592	4 491
Netto driftsutg. (f. 244, 251 og 252) pr. barn i barnevernet	58 196	73 500	77 740	57 925	79 754	72 720	79 620
Dekningsgrad							
Barn med undersøkelse ift. antall innbyggere 0 – 17 år	2,7	1,8	2,9	2,8	5,1	2,5	2,5
Andel barn m/barnevernetiltak 0 – 17 år	3,8	2,5	3,2	4,5	4,9	3,4	3,8
Produktivitet							
Brutto driftsutgifter pr. barn (f. 244)	17 069	21 878	19 760	22 640	20 465	24 552	28 250
Brutto dr.utg. pr. barn i oppr. familie	14 031	22 875	27 512	15 047	32 980	27 152	28 950
Brutto dr.utg. pr. barn utenf.oppr. familie	252 615	340 273	209 273	194 043	272 286	208 184	211 071

Barnehage

(ureviderte tall)	2005	2006	2007	Gran	Jevn-aker	Grp. 7	Landet u/Oslo
Prioritering							
Netto driftsutgifter pr. innbygger 1-5 år	8 878	10 405	5 193	9 972	10 645	8 594	12 318
Netto driftsutgifter til barnehagesektoren i % av kommunens totale netto driftsutgifter	2,0	2,3	1,1	1,8	2	2	2,3
Produktivitet							
Korrigerte brutto driftsutgifter til kommunale barnehager pr. oppholdstime (kr)	38	42	35	44	39	39	40
Dekningsgrad							
Andel bruker 1-2 år i forhold til aldersgr.	31,1	40,1	62,2	69	66,2	71	69,6
Andel bruker 3-5 år i forholdt til aldersgr.	97,8	93,3	94,6	98,2	90,7	94,8	94,7
Andel brukere i kommunale barnehager i forhold til totalt antall plasser	71,5	64,3	65,6	39,4	75,9	44,8	51,8
Andel brukere med barnehagetilbud med oppholdstid 33 t eller mer pr. uke	55,6	77,4	83,9	62,5	79,5	87,2	83,1
Utdypende tjenesteindikatorer							
Utgifter til barnehagelokaler og skyss pr. (bruker) barn i kommunal barnehage	7 833	10 160	9 382	9 208	8 228	9 367	10 131

Skole

(ureviderte tall)	2005	2006	2007	Gran	Jevn-aker	Grp. 7	Landet u/Oslo
GRUNNSKOLEN							
Prioritering							
Netto driftsutgifter i % av samlede netto driftsutgifter	35,8	36,6	37,6	31	31,7	36,4	31,2
Netto driftsutgifter pr. elev (6-15 år)	65 224	70 333	75 215	74 957	69 724	66 724	71 010
Netto driftsutgifter til grunn- og spesialscole pr. innbygger	9 265	9 783	10 153	9 457	9 401	9 827	9 689
(ureviderte tall)	2005	2006	2007	Gran	Jevn-aker	Grp. 7	Landet u/Oslo
Dekningsgrad							
Andel elever som får skoleskyss (%)	28,4	44,3	49,6	44,5	38	22,9	24,1
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning (%)	8,0	8,6	8	4,8	7,1	5,5	6,3
Andel elever som får morsmålsopplæring i %	1,3	0,7	0,7	0,1	11	2	3,2
Produktivitet							
Korrigerte brutto driftsutgifter pr. elev (6-15 år) undervisning. Funksjon 202	53 752	56 460	59 716	63 740	57 425	56 637	59 899
Korrigerte brutto driftsutgifter pr. elev (6-15 år) . Funksjon 202 + 222	67 513	71 342	77 139	78 572	71 012	68 903	73 487
Driftsutgifter pr. elev inventar og utstyr	686	798	819	844	462	692	878
Driftsutgifter pr. elev undervisningsmaterieill	1 305	1 396	1 943	1 636	1 573	1 653	1 807
Elever pr. årsverk	11,2	11	10,8	10	10,3	11,3	10,6
Antall elever pr. datamaskin	5,3	5,9	6,5	4	7,1	4,3	4
Lønnsutgifter til grunnskole pr. elev	53 181	55 945	58 437	62 486	56 312	54 260	57 201
SFO							
Prioritering							
Netto driftsutgifter pr. innbygger	171	141	59	271	66	157	161
Netto driftsutgifter pr. innbygger 6 – 9 år	3 277	2 674	1 185	5 318	1 224	2 738	3 079
Dekningsgrad							

(ureviderte tall)	2005	2006	2007	Gran	Jevn-aker	Grp. 7	Landet u/Oslo
Andel barn 6 – 9 år i SFO i %	57,7	60,7	56,7	79,6	62,6	55,8	56,5
Produktivitet							
Brutto driftsutgifter pr. barn i SFO	17 587	16 353	14 895	16 899	11 687	20 552	20 636

Introduksjonsstønad

(ureviderte tall)	2006	2007	Gran	Jevn-aker	Grp. 7	Landet u/Oslo
Prioritering						
Netto driftsutgifter til introduksjonsstønad pr. innbygger	365	461	202	140	125	170
Dekningsgrad						
Mottakere av introduksjonsstønad i prosent av antall innbyggere	0,332	0,72	0,25	0,14	0,17	0,21
Utdypende tjenesteindikatorer						
Gjennomsnittlig utbetaling pr. stønadsmåned	9.643	9.876	10.122	9.089	10.188	10.983
Årsverk i sosialtjenesten til introduksjonsordningen	2,7	2,7	0	0,7	1,6	1,7

6.2 Analyse av KOSTRA-tall

Agenda Utredning & Utvikling AS har utarbeidet en kostnadsanalyse om bruk av ressursene i Lunner kommune 2007 sammenlignet med en del andre kommuner. Rapporten ligger til grunn for gjennomgangen nedenfor. Tallene i kommentarene stemmer ikke helt med de tallene i tabellen som vi har KOSTRA-rapportert. Tallene i kommentarene er for sammenligningens skyld justert i forhold til at behovet for de ulike tjenestene (ulik demografi) varierer fra kommune til kommune.

Barnevern

Lunner har et utgiftsnivå for barnevernsutgifter i 2007 som er lavere enn alle sammenligningskommunene unntatt Gran. Utgiftsnivået er også lavere enn gjennomsnittet for kommunegruppe 7.

Barnevernstjenesten i Lunner kommune har følgende kjennetegn ut fra KOSTRA-dataene i 2007:

- Kommunen har middels utgiftsnivå til tiltak for barn både i og utenfor opprinnelig hjem, målt pr. bruker.
- Utgiftene pr. korrigert innbygger er sterkt økende de siste årene.
- Utgiftsnivået pr. klient er tredje lavest blant kommuner.
- Driftsutgiftene til saksbehandling pr. korrigert innbygger ligger på et lavt nivå.
- Ca. 1/4 av undersøkelser har behandlingstid over 3 måneder, det er kun to kommuner i sammenlikningsgrunnlaget som har dårligere resultat.
- Andel barn med undersøkelse er større enn for gjennomsnittet i gruppe 7, men mindre enn i de fleste sammenligningskommunene. Det er bare én av kommunene i sammenlikningsgrunnlaget som har en lavere andel barn med tiltak enn Lunner.

Barnehage

Lunner bruker rundt kr 5 000 for hvert barn i alderen 1–5 år til barnehager. Lunner har altså relativt lave netto driftsutgifter til barnehageformål. I Lunner har driftsutgiftene pr. barn i alderen 1-5 år vært redusert fra rundt kr 9.122 i 2002 til kr 5.193 i 2007.

I Lunner er det i 2007 rundt 70 % av barna i alderen 1-5 år som går i barnehage. Fire av sammenligningskommunene har høyere dekning.

I Lunner er det 82 % av barna som er til stede mer enn 33 timer i uka, som er omtrent som gjennomsnittet av kommuner i utvalget.

Lunner har tilnærmet full barnehagedekning for aldersgruppen 3-5 år. Andelen av 1-2 år som går i barnehage i Lunner er lavere enn for de andre kommunene og lavere enn for gjennomsnittet for gruppe 7. Andelen barn 0 år med plass er på 4 % som er tredje høyest i utvalget.

I Lunner er det beregnet 2 260 korrigerte oppholdstimer pr. barn, noe som er på nivå med Jevnaker, Gran og Sande. Nannestad og Hurum produserer flere timer.

Lunner har i 2007 bruttoutgifter på rundt kr 88 604 pr. barn. Når en korrigerer for oppholdstid og alderssammensetning er det Nannestad og Lunner som har lavest kostnader pr. barn riktignok tett fulgt av Løten.

Lunner har nettoutgifter på rundt kr 2,30 pr. oppholdstime. Det er bare Nannestad som har lavere enhetskostnaden.

I 2007 går 3,7 % av plassene til barn fra språklige og kulturelle minoriteter. 2,0 % av plassene i de kommunale barnehagene er forbeholdt barn med funksjonshemming og særlige behov. Sammenliknet med de andre kommunene er det relativt få barn i Lunner som har spesielle behov, noe som bidrar til å holde kostnadene nede.

I Lunner gir hvert årsverk i de kommunale barnehagene i gjennomsnitt 14 674 oppholdstimer, noe som betyr svært høy produktivitet sammenliknet med de andre kommunene. Det kommunale tilskuddet til private barnehager er dermed på et lavt nivå.

Foreldrebetalingen og statstilskuddet er på nivå med flere andre kommuner. Det er dermed nesten ikke mulig å redusere utgiftene til barnehagedriften uten å redusere tilbudet.

Skole

Lunner har i 2007 netto utgifter på 76 192 kroner pr. innbygger 6-15 år til grunnskoleopplæring mv. Av kommunene i utvalget er det bare Gran som har høyere kostnad pr. elev. Kommune har relativt gode resultater, best i utvalget, og 100 % av elevene begynner på videregående skole.

Lunner har moderate utgifter for hvert barn i alderen 6 til 9 år til SFO. 56,7 % av barna benytter seg av tilbudet. Andelen er lavere enn alle de andre kommunene i utvalget. Det er bare 11,6 % som bruker SFO mer enn 15 timer pr uke. Satsene for foreldrebetalingen for heltidsplass er blant de høyeste i utvalget. Satsene for korttidsplass er nest lavest i utvalget og på nivå med gjennomsnittet i gruppe 7.

Voksenopplæringen belaster budsjettet i Lunner med kr 84 pr innbygger. 4 av de 6 kommunene bruker mer. Gjennomsnittet for kommunegruppe 7 er 85 kroner.

Lunner har undervisningsutgifter på 58 613 kroner per elev som er høyt sammenliknet med de fleste av de andre kommunene. Lønnsutgiftene er kr 56.954 som er høyest i utvalget. Kommunen har også høyere utgifter til undervisningsmaterieell (1 943 kroner) enn noen av de andre kommunene.

Lunner har en høy voksentetthet med lav gruppestørrelse. Det er flere elever i hver gruppe enn kostnadene skulle tilsi.

Det er få av elevene i Lunner som er registrert med særskilt norskopplæring. Det er bare Jevnaker som har færre. Kommunen har imidlertid rapportert en relativt høy andel elever som får spesialundervisning (8 %). Bare Løten har en høyere andel.

I Lunner går 17,4 prosent av lærertimene til spesialundervisning. Dette er en god del høyere enn gjennomsnittet for gruppen der andelen ligger fra 10,1 til 17,1 %.

Lunner bruker i 2007 2 691 kroner i gjennomsnitt for hver av elevene som får skoleskyss, og tilbudet gis til nærmere 50 % av elevene. Utgiftene pr elev er dermed blant de laveste av kommunene i utvalget.

6.3 Eksamens- og prøveresultater mv.

De senere år har staten satt økt fokus på skolens oppdrag som kunnskapsformidler. Det er noen ganger nødvendig å minne om at skolens mandat er mer enn ren overføring av kunnskap. Norsk skole har fått et samfunnsmandat som også omfatter tilegning av sosiale ferdigheter og relasjonskompetanse.

Likevel er formidling av kunnskap en vesentlig del av skolens oppgave, noe også navnet på den nye læreplanen vitner om: Kunnskapsløftet.

Det er derfor naturlig at en oppvekstplan også inneholder noe statistisk materiale knyttet til resultatet av dette oppdraget. I vurderingen av skolen, må derfor resultatene av nasjonale prøver og eksamener være med for å kunne si noe om kvalitet og måloppnåelse i skolen. Nedenfor er det derfor samlet aktuelle tall og statistikker. Dataene er hentet fra Fylkesmannen i Opplands Kommunebilder Hadeland 2008 og utdanningsdirektoratets statistikk.

Overgang til videregående skole

Ved overgangen fra grunnskole til videregående skole beregnes elevenes grunnskolepoeng. Denne poengsummen danner grunnlag for inntak til videregående skole og er derfor av stor betydning for elevene. Lunner har i skoleårene 03-04, 04-05, 05-06 og 06-07 hatt høyest gjennomsnittlig grunnskolepoengsum på Hadeland og de tre siste av årene ligget over fylkes- og landsgjennomsnittet.

Foreløpige tall fra Oppland Fylkeskommune for 2007 viser at Hadeland vgs. har en ”drop out” på 3,5 % dette året. Det er nest lavest i Oppland – bare Valdres vgs. er lavere. Dvs. at nær 30 elever slutter ved skolen i løpet av skoleåret. De fleste vil sikkert starte opp igjen neste høst eller gå inn i annen virksomhet, men de representerer en utsatt gruppe som det er viktig å følge opp.

Nasjonale prøver

Nasjonale prøver i lesing på norsk og engelsk, og i regning ble gjennomført i september 2007 og 2008 for alle elever på femte og åttende trinn. Prøvene har høy pålitelighet/reliabilitet, og er godt tilpasset elever med ulike ferdighetsnivåer. På den måten at alle får vist både hva de kan og hva de ikke kan i forhold til det prøvene skal teste.

Formålet med de nasjonale prøvene er:

”De nasjonale prøvene skal kartlegge i hvilken grad elevenes ferdigheter er i samsvar med læreplanens mål for de grunnleggende ferdighetene regning og lesing på norsk og engelsk, slik de er integrert i kompetansemål for fag i LK06 etter 4. og 7. årstrinn. Prøvene skal gi informasjon til elever, lærere, skoleledere, foresatte, skoleiere, de regionale myndigheter og det nasjonale nivået som grunnlag for forbedrings- og utviklingsarbeid.”

Elevene fordeles på ulike nivåer med utgangspunkt i poengsummen på prøvene. Skalaen for femte trinn har tre mestringsnivå, mens skalaen for åttende trinn har fem nivåer. Nivå 1 er laveste nivå.

Resultatene for 5. trinn på Hadeland viser:

Nivå	Lesing			Regning			Engelsk		
	1	2	3	1	2	3	1	2	3
Lunner -08	29,9	45,8	24,3	30,2	50,9	18,9	29,4	52,3	18,3
Lunner -07	30,9	56,1	13	35,1	49,1	15,8	28,7	46,7	24,6
Gran -08	27,1	49,4	23,5	25,7	52,0	22,2	24,6	50,3	25,1
Gran -07	10,6	58,5	30,9	18,6	44,8	36,6	20,5	54,1	25,3
Jevnaker -08	15,1	58,1	26,7	17,2	44,8	37,9	29,4	47,1	23,5
Jevnaker -07	51,2	39,3	9,5	39,3	41,7	19	36,7	44,4	18,9
Nasjonalt -08	25,6	48,8	25,6	26,8	48,8	24,4	25,6	48,8	25,6
Nasjonalt -07	26,5	50,1	23,4	26,6	47,2	26,2	27,5	47,5	24,9

I lesing og regning har elevene i forhold til disse to prøvene hatt en framgang fra 2007 til 2008. Et økt fokus på lese og skriveopplæring de siste 4-5 årene kan nå begynne å gjøre sin virkning for elever som nå etter hvert tar nasjonale prøver. Elevene i Lunner ligger litt under nasjonalt nivå på alle tre områder.

Resultatene for 8. trinn på Hadeland viser:

Nivå	Lesing					Regning					Engelsk				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
Lun - 08	8,1	21,1	39,8	22,0	8,9	7,5	20,8	39,2	25,0	7,5	12,2	27,6	38,2	17,1	4,9
Lun - 07	8,5	16	45,3	21,7	8,5	11,0	28	43	11	7	10,5	31,5	39	10,5	8,5
Gran -08	9,1	17,6	40,0	23,0	10,3	11,8	23,0	41,0	18,0	6,2	11,3	29,6	38,4	17,0	3,8
Gran -07	5,8	19,5	44,2	14,3	16,2	10,7	19,3	48	13,3	8,7	9,2	25,7	41,4	19,1	4,6
Jevn. -08	3,9	14,5	51,3	27,6	2,6	3,9	22,1	58,4	10,4	5,2	4,0	17,3	58,7	18,7	1,3
Jevn.- 07	12,2	25,7	35,1	23,0	4,1	9,7	40,3	38,9	11,1	0,0	11,4	25,7	47,1	7,1	8,6
Nasj. -08	7,9	19,2	38,2	23,2	11,5	6,0	19,2	42,4	21,5	10,9	8,3	20,0	42,8	20,4	8,5
Nasj. -07	7,5	17,5	41,5	21	13	6	18,5	43	20,5	10,5	8,5	19,5	43,5	21	7,5

I regning har det vært en framgang ved at færre elever ligger på nivå 1, 2 og 3 mens betydelig flere ligger på nivå 4. I lesing er det en liten framgang mens i engelsk er det vanskelig å tolke resultatet. I lesing og regning nærmer Lunner seg landsgjennomsnittet, mens en ligger noe under i engelsk

NB!

Tallene må leses med varsomhet siden de bare speiler to målinger. Det blir viktig å følge med på resultatene i årene framover for å se hvilke tendenser som kommer til syne over tid.

Eksamensresultater

Det foreligger ikke eksamensdata for alle årstallene bakover. Statistikken for Lunner viser ingen entydig tendens, men en kan merke seg at for de fleste fagene nedenfor er det en stigning fra 05-06 til 06-07. I forhold til nasjonalt nivå ligger Lunner litt under i norsk skriftlig men gjennomgående noe over i matematikk.

	02-03	Nasj nivå	03-04	Nasj nivå	04-05	Nasj nivå	05-06	Nasj nivå	06-07	Nasj nivå
Norsk – s	3,5	3,6	3,5	3,7		3,6	3,4	3,6	3,5	3,7
Norsk – m	4,0	4,3	4,8	4,3	4,9	4,4	4,5	4,4	4,3	4,4
Matematikk	3,4	3,3	3,1	3,2		3,1	3,3	3,1	3,5	3,1
Engelsk – s		3,5		3,6	3,7	3,6	3,4	3,6	3,9	3,6
Engelsk - m	4,9	4,3	4,1	4,4	4,0	4,4	4,2	4,3	4,4	4,3

7 utfordringer og muligheter

Etter en gjennomgang av dagens situasjon med beskrivelse av virksomhet og aktuelt tallmateriale, må vi vende blikket framover. Hvor skal vi? De neste kapitlene i denne kommunedelplanen har dette som fokus.

I et planarbeid er det lett å gå rett på konklusjonene. Økonomi og begrensede resurser gir oss lite handlingsrom, så da er det bare å konkludere med at lite kan gjøres. Denne planen har et annet utgangspunkt. Vi spør først etter hvilke utfordringer og muligheter vi har. Dermed kan vi se hele bildet før vi innhentes av virkeligheten. Dette er nyttig, fordi en slik helhetstenkning også kan skape nye ideer til hvordan ting kan løses.

Nedenfor følger derfor en gjennomgang av muligheter og utfordringer innenfor hvert av tjenesteområdene. Dette er satt opp i punkter. Disse er utformet i samarbeid med aktuelle tjenestesteder. Teksten må også sees i sammenheng med beskrivelsen av de enkelte tjenester i kapittel 3 (lovgrunnlaget) og kapittel 5 (dagens situasjon).

7.1 Helsestasjonstjeneste

Utfordringer:

- For få helsesøstre i forhold til befolkningssammensetningen (pr d.d. har vi kun 3,6 stilling).
- For få kontorer og møterom på helsestasjonen.
- Unge gravide/foreldre. Utfordring i forhold til - psykiatri, - rus, - manglende rollemodeller.
- Barn av skilte foreldre.
- Økende psykososiale problemer hos barn og unge.
- Flyktningefamilier som krever tett oppfølging i alle fall den første tiden.
- Manglende arenaer for faste tverrfaglige møter.
- Å kunne avsette tid – og ha råd til kurser/kompetanseutvikling innen vårt brede fagområde.
- Å kunne avsette tid for videreføring/evaluering av kvalitetsdokumenter.
- Å kunne bruke tid på å etablere ”Ammekyndig helsestasjon” – Statlig satsningsområde.

Muligheter:

- Ved nok ressurser har vi gode planer/metoder for å drive grupper på helsestasjonen innen nettverksbygging, temagrupper rettet mot foreldre både til barn i spedbarn-, småbarn- og skolealder, samlivsgrupper og grupper for barn av skilte foreldre, samt utvide antall samtalegrupper med elever i grunnskolen.
- Ungdomshelsestasjonen - tilbudet er godt besøkt av ungdommer som er elever innenfor ungdomsskolen og videregående opplæring. En må kunne anta at ved etablering av en ny videregående skole i Gran vil behovet øke. Fra sommeren 2008 ble det etablert åpningstid også i sommerferien. Videre utvidet åpningstid må vurderes.

7.2 Barnevern

Utfordringer:

- Tjenesten får stadig flere vanskelige og sammensatte saker som krever spesialkompetanse hos medarbeiderne
- Barnevernet er i dag presset både på tid og ressurser.
- En ytterligere økning av meldinger vil føre til at kravene til tjenesten ikke vil kunne opprettholdes, noe som i neste omgang fører til bøtelegging av kommunen.
- Slik ressurs situasjonen er i dag får man kun utført lovpålagte oppgaver.
- Med de ressursene som er i dag er det umulig å jobbe godt forebyggende og det er også vanskelig å sette av tid til tverrfaglig samarbeid
- Barnehager, skoler og andre melder saker for sent, noe som vanskeliggjør tidlig intervensjon. Saken blir da også tynge og mer ressurskrevende å jobbe med

- Publikum opplever at barnevernet er vanskelig å nå. Det er avgjørende for godt barnevernsarbeid at man har et godt forhold til befolkningen og er tilgjengelige ved behov.

Muligheter (når ressursituasjonen er bedret):

- Utnytte potensialet som ligger i et nært tverrfaglig samarbeid med helsestasjon, psykisk helsetjeneste, ruskonsulent, skoler, barnehager og politi for å kunne forebygge og komme tidlig inn i saker.
- Ny barnevernslov gir tydelige føringer på bedre samhandlingsrutiner med meldere av bekymringsmeldinger. Dette kan bedre forholdet til publikum og andre samarbeidspartnere
- Det er etablert gode rutiner ved barneverntjenesten som gir en god grunn å stå på i det krevende barnevernsarbeidet.

7.3 Barnehage

Utfordringer:

- Å ha tilstrekkelig tilbud om barnehageplasser knyttet til nye utbyggingsområder og rettigheter til barnehageplass i nytt lovverk. Ved planlegging av nye utbyggingsområder bør barnehagekapasitet være en del av forutsetningene som tas med i planleggingen
- Pendlere og personer med arbeidstid i turnus kan ha ønsker om andre åpningstider enn det som tilbys. Et evt. behov kan avdekkes i brukerundersøkelser
- Lunnerbarnehagene har litt over 4% av bemanningen menn. Dette er en utfordring i forhold til bl.a. å ha flere menn som rollemodeller. Årsakene kan være flere, tradisjoner i forhold til yrkesvalg, lønnsnivå mv.
- Kommuneplanen for Lunner kommune har en målsetting om å gradvis øke bemanningen i de kommunale barnehagene. Grunnet budsjettmessige utfordringer siden dette vedtaket ble gjort er det heller gått motsatt vei når det gjelder bemanning i barnehagene. Utfordringen knyttet til det å ha nok og kompetent bemanning er også økt gjennom de krav som stilles til de ansatte gjennom Lov om barnehager og rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. Den største utfordringen knyttet til dette vil også for de neste årene ligge på et økonomisk plan. Utfordringen blir dermed økonomisk tosidig; at det er nok ansatte og at de ansatte har god nok kompetanse.
- Kompetanseutvikling skal skje i alle barnehager, også i de private. Det er få eller ingen av de private barnehagene som har deltatt i de utviklingsarbeider/-prosjekter som har vært igangsatt.

Muligheter:

- Med ny barnehage på Harestua, Eventyrskogen barnehage, og utvidelse av Kalvsjø barnehage ved innredning av underetasje gir dette god barnehagedekning pr. dd.
- Kommunen startet arbeidet med å utarbeide en plan for kompetanseutvikling i barnehagesektoren tidlig i 2008. En slik plan skal omfatte alle barnehager i kommunen. Det ble også tidlig i 2008 etablert et tett samarbeid mellom de tre Hadelands-kommunene med fokus på å utvikle en felles strategi for kompetanseutvikling for barnehagene på Hadeland. Dette arbeidet har bl.a. som mål å etablere et videreutdannings studie på høghskolenivå med hvor Pedagogisk ledelse er tema.

7.4 Skole

Grunnskole

Hovedutfordringer og muligheter

Dersom en ser de nasjonale og lokale målsettingene i sammenheng vil en kunne finne noen felles områder som ser ut til å kunne bli hovedutfordringen for skolene i Lunner kommune i årene framover:

1. Tidlig innsats.

Kommuneplanen understreker at spesialpedagogisk hjelp skal gis så tidlig som mulig, og at det gis intensiv opplæring til elever som strever med lesing og skriving. Nasjonalt nivå peker på at tiltak som

kan settes inn tidlig eller gjennomføres så raskt som mulig etter at problemområder er kartlagt, vil ha større effekt.

Utfordring:

- Systemutfordring: Det finnes en del rutiner og rammeverk, men ikke noe helhetlig system som sikrer at vi har oversikt over behov innen lese- og skriveopplæringen.
- Ressursutfordring: Tidlig innsats betyr at en over tid flytter resursbruken fra ungdomsskoletrinnene til de første trinnene i barneskolen. I en overgangsperiode vil dette medføre økt resursbruk totalt, da en både må iversette tidlige tiltak og samtidig sikre et godt tilbud til de som i dag er i ungdomsskolen.

Muligheter:

- Utvikle systemer og finne metoder som sikrer kartlegging, oppfølging, informasjonsflyt, ansvarsfordeling gjennom hele perioden fra 0 – 16 år. ”Plan for kvalitetssikring av lese- og skriveopplæringen i Lunner kommune”, som er under utarbeidelse, vil sikre dette.
- På sikt vil en kunne spare midler ved tidlig innsats, fordi det er større mulighet for å få varig virkning av tiltak jo tidligere de settes inn.
- Intensive målrettede tiltak kan i mange tilfeller løse problemene uten at det er behov for egne vedtak om spesialpedagogiske tiltak. Forutsetningen er at rammen for ordinær undervisning er stor nok til at det er mulig å organisere denne typen tiltak.

2. Kompetanse i opplæringssektoren

Kommuneplanen peker på rektors behov for muligheter til å prioritere ledelses- og utviklingsarbeid. Dette innebærer et behov for tid til pedagogisk ledelse, utviklingsarbeid og andre lederoppgaver, samt tilførsel av kompetanse. Videre skal det utvikles et pedagogisk veiledningsmiljø og det skal stilles faglige krav til undervisningen, samt satses på dataopplæring i hele skoleløpet. Skolen skal også ha fokus på forebygging av mobbing, rus og voldsbruk. Dette fordrer økt kompetanse på mange områder både for lærere og skoleledere. Nasjonalt nivå peker på læreren og dennes kompetanse som en av de viktigste enkeltfaktorene når det gjelder å få god kvalitet på undervisningen. Der understrekes også viktigheten av å ha skoleledere som behersker både pedagogisk og organisatorisk ledelse.

Utfordring:

- Det er utfordrende å få kombinert etterutdanning/videreutdanning av skoleledere og lærere med å sikre skolenes daglige drift, så lenge det er få ressurser til vikarsetting eller tilbud om andre typer tilrettelegging av arbeidsbelastningen.
- Organisering av kompetanseheving krever ressurser på kommunalt administrativt hold som kan ha fokus på dette over tid og sørge for en systematisk, koordinering og samkjørt innsats.
- Tilførsel av statlige midler til kompetanseheving er under endring slik at staten tar mer kontroll over midlene og mindre deles direkte ut til kommunene. Det forutsettes uansett en viss grad av kommunal egenandel.

Muligheter:

- Det blir satt i gang nasjonale tiltak for videreutdanning av lærere. Dette må kommunen og skolene gjøre seg nytte av. Skole og kommune pålegges en økonomisk egenandel i form av bl.a. vikarsetting.
- Det overføres noen nasjonale midler til lokal bruk ut fra lokale behov. Dette kan utnyttes best ved å videreføre et Hadelandssamarbeid om kompetanseutvikling etter mal av Kunnskapsløftet Hadeland.
- Systematisk videreutdanning av skolelederne (rektor/inspektør) i utdanningsledelse gjennom tilbud om deltakelse i studiepoenggivende studier, enten ved deltakelse i nasjonale programmer eller på lokalt initiativ.

3. Gjennomføring av Kunnskapsløftet

Nasjonalt nivå legger opp til mer overordnet veiledning i utvikling av læreplaner og arbeid med elevvurdering. Kommuneplanens samfunnsdel understreker betydningen av at det skal gis et godt skoletilbud til ALLE elevene i kommunen og at det skal stilles faglige kvalitetskrav til undervisningen.

Utfordring

- Det gjenstår arbeid innenfor bl.a. utvikling av lokale fagplaner, god og funksjonell elevvurdering, fleksibel elevorganisering og pedagogisk bruk av IKT for å få på plass tilpasset opplæring slik Kunnskapsløftet legger opp til.
- Det er ikke noe system for faglig oppfølging av skolene slik det er krav om i Opplæringsloven.

Muligheter:

- Videreutvikle personalets kompetanse ved å følge opp og utnytte nasjonale videre- og etterutdanningstilbud og "fille ut" de nasjonale prioriteringene med tiltak basert på lokale behov
- Ta i bruk "*Plan for kvalitetssikring av lese- og skriveopplæringen i Lunner kommune*".
- Utvikle et "faglig forsvarlig system for kvalitetssikring i skolen" gjennom bl.a. et årshjul for kvalitetsutvikling.

4. Tettere oppfølging

§ 13-10 setter krav til at kommunen som skoleeier skal ha et "forsvarlig system for kvalitetssikring i skolen". Fra nasjonalt hold vil det bli lagt vekt på å etterse at skoleeier har dette på plass. Systemet skal sikre at lov og forskrift oppfylles og være grunnlag for å kunne følge opp elevenes læringsresultater og avdekke kompetansebehov. Systemet må være en integrert del av kommunens øvrige målstyringssystem.

Utfordring:

- Det er ikke noe helhetlig system for oppfølging av skolene i kommunen

Muligheter:

- Utvikle et "forsvarlig system for kvalitetssikring i skolen" som sikrer lovlighet i forhold til lover og forskrifter, rutiner for tidlig innsats, systematisk oppfølging av arbeid med grunnleggende ferdigheter, kontroll med læringsutbytte, systematisk oppfølging av elevenes læringsmiljø og mulighet for kontroll med hvorvidt ambisjonene i kommunens oppvekstplan oppfylles.

7.5 Voksenopplæring.

Utfordring:

- Som nevnt under 5.3 har voksenopplæringa hatt en betydelig økning i minoritetsspråklige elever de 2-3 siste årene. Det er mye som tyder på at antallet i alle fall ikke vil gå ned de nærmeste åra. Det vises bl.a. til det økte antall asylsøkere som kommer til Norge, økt antall innvandrere med rett og plikt til norskopplæring og en tendens til større familieinnvandring fra EU-land. Denne usikkerheten medfører at voksenopplæringa må være fleksible og finne organisatoriske løsninger som ivaretar nye behov.
- Blant de minoritetsspråklige som kommer til Gran og Lunner er det flere ungdommer i aldersgruppa 14/15-18 år. Dette er ei gruppe som bør vies ekstra oppmerksomhet når det gjelder opplegg for norskundervisning og utdanning i Norge.
- Det å skaffe seg en jobb er et overordnet mål for alle fremmedspråklige som kommer til Norge.

Mulighet:

- Med dagens romsituasjon har VO kapasitet til å ta imot noen flere elever. Det er imidlertid ikke gunstig at elever og lærere er spredd på 2 undervisningssteder. Kommunestyrets vedtak om flytting av voksenopplæringa og flyktningetjenesten til Frøystad når Ungdomsskolen

flytter til nåværende Roa videregående skole, vil gi voksenopplæringa større kapasitet og bedre muligheter til å organisere undervisninga på en effektiv og faglig god måte.

- Det å få på plass gode rutiner og opplegg for samarbeid mellom ungdomsskolene, voksenopplæringa og den videregående skolen blir viktig for å sikre at disse ungdommene får mulighet til å gjennomføre videregående eller høyere utdanning.
- Voksenopplæringa og Flyktingtjenesten samarbeider tett med NAV-Arbeid i arbeidet med å kvalifisere denne gruppa for arbeidsmarkedet. Dette samarbeidet bør utvikles videre.

7.6 Flyktingtjeneste

Utfordringer:

- Integrering av flyktinger og innvandrere er noe som skjer på mange plan og i mange sammenhenger: på arbeidsplassen, i barnehagen, i skolen, i og ved hjelp av frivillige lag og foreninger, i nabolaget, i butikken og på rådhuset. Flyktingtjenestens rolle er å koordinere innsatsen og å være støttespiller og rådgiver i spørsmål hvor andre mangler kompetanse flyktingtjenesten innehar. Det er de ulike kommunale tjenestenes ansvar å tilrettelegge for at flyktinger får det tilbudet de har krav på. Dette omfatter blant annet tilstrekkelig informasjon om tjenesten på et språk flyktingen forstår.
- Arbeidsmarkedet på Hadeland er begrenset og noen flyktinger har problem med å komme inn på arbeidsmarkedet her. Dersom flyktingene får seg jobb i en annen kommune velger de oftest å flytte i stedet for å ha lang reisetid til jobb. Ca. 70 % av de som flytter, gjør det pga. jobb.
- Et viktig element er også at mange av flyktingene ikke har bil, og er derfor helt avhengige av tog og buss. Det kan i noen yrker og på arbeidsteder være en utfordring å komme seg til og fra jobb, siden arbeidstidene ikke korresponderer med tog- og busstidene. Dette gjør det også vanskelig for noen voksne og barn å delta på aktiviteter og arrangement på ettermiddag og kveld.
- Flyktinger bosettes jevnt gjennom hele året. Det kan da være problem å få barnehageplass til flyktingbarn som kommer midt i barnehageåret. Dette fører til at flyktingtjenesten ikke kan tilby fullverdig introduksjonsprogram til foreldre som har krav på det, på grunn av at barna ikke har fått plass i barnehagen.
- Flyktingtjenesten skaffer den første boligen i kommunen til de som skal bosettes. Til tider er det vanskelig å finne egnede boliger, både når det gjelder størrelse og pris. Å skaffe leiligheter med 2 soverom er i perioder vanskelig, og boliger med 1 soverom er ofte for dyre til at enslige flyktinger uten barn skal klare seg økonomisk.
- Bosettingen er også vanskeliggjort ved at Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDI) nå ønsker at flyktingtjenesten skal ha bolig før man finner personer man ønsker å bosette. Når flyktingtjenesten gir beskjed om personer de ønsker å bosette må de vite bosettingsdato for vedkommende. Dersom flyktingtjenesten må finne bolig, som de må betale for, men ikke finner personer de ønsker å bosette eller som boligen er egnet for, kan dette føre til økte utgifter for flyktingtjenesten i husleie.

Muligheter:

- Lunner kommune har intensjonsavtale med Oppland Røde Kors om Røde Kors flyktingguide, som er en fin måte å skape kontakt mellom flyktinger og innbyggerne i Lunner kommune. Det er i dag for få personer som ønsker å være flyktingguide. Klarer Oppland Røde Kors å mobilisere flere av innbyggerne i Lunner kommune til å bli flyktingguide, så blir dette en god og viktig arena for å skape relasjoner en til en mellom flyktinger og øvrige innbyggere i kommunen.
- Ved å fortsatt gi støtte til førerkort til flyktinger vil det gjør det lettere for dem og familien deres å delta på fritidsaktiviteter og arrangement på lik linje med andre. På samme måte bør flyktingtjenesten fortsette å støtte fritidsaktiviteter for barn og unge, barnebursdager og utgifter til barnehage.
- Ved å fortsatt gi støtte til førerkort til flyktinger gjør man det lettere for dem å komme inn på arbeidsmarkedet og samtidig å bli boende i Lunner kommune.

8 Slik kan vi gjøre

Ad-hoc-utvalget som har fått i oppdrag i utarbeide denne planen er politisk sammensatt. Det betyr at medlemmene av utvalget har litt ulikt syn på hvordan en kan nå målet om Lunner som en god kommune å vokse opp i. Det har vært en målsetting i arbeidet å komme fram til mest mulig samlende løsninger, samtidig som utvalget vil tydeliggjøre at det finnes andre handlingsalternativer enn de som kommer fram i denne planens konklusjon.

Dette kapitlet inneholder en skjematisk gjennomgang av ulike problemstillinger og handlingsalternativer innenfor de seks tjenesteområdene som er berørt av planen. En har ikke valgt å utdype disse nærmere i dette kapitlet, men det er viktig å vurdere ønskene opp mot hva som er økonomisk gjennomførbart. En oppvekstplan skal være visjonær, noe å strekke seg etter, men den må samtidig være realistisk innenfor de økonomiske betingelsene som gjelder for kommunen.

8.1 Helsestasjonstjeneste

- 1) Helsestasjonstjenesten desentraliseres til soner i tilknytning til barneskolene
- 2) Kjøp av tjenester fra private
- 3) Helsestasjonstjenesten er kommunal, lokalisert og organisert som i dag på rådhuset
- 4) Organisert som et interkommunalt samarbeid

8.2 Barnevern

- 1) Interkommunalt samarbeid kontra egen barneverntjeneste som i dag

8.3 Barnehage

- 1) Private barnehager kontra kommunale barnehager
- 2) Felles ledelse av skole og barnehage i samme geografiske område kontra dagens organisering.
- 3) Voksnetthet, øke bemanning til 3 ansatte pr. 18 barn i full tid (jfr. kommuneplanen) kontra dagens bemanning.
- 4) Lengre åpningstid kontra å beholde dagens åpningstid kontra redusert åpningstid jfr. statens norm.
- 5) Driftsstyre med definert myndighet eller dagens samarbeidsutvalg.

8.4 Skole

- 1) Lunner-skolen som PALS-skole kontra lokale adferdsprogrammer på den enkelte skole
- 2) Beholde dagens ungdomsskolestruktur kontra en ungdomsskole i kommunen
- 3) Fritt skolevalg (elevene kan fritt velge hvilken skole en vil gå på) kontra geografisk bestemt skoletilhørighet.
- 4) Forsterket skole kontra tilbud på nærskolen.
- 5) Konkret lærerevaluering kontra generell brukerundersøkelse på ungdomstrinnet.
- 6) Offentliggjøring av resultatene på de nasjonale prøvene på skolenivå, fordelt på nivå kontra dagens praksis hvor dette kun brukes internt på skolene og av skoleeier.
- 7) Veiledende karakterer på barnetrinnet kontra dagens ordning hvor karakterer først brukes på ungdomstrinnet.
- 8) Driftsstyre med definert myndighet eller dagens samarbeidsutvalg.

8.5 Voksenopplæringen

- 1) Opprettholde dagens organisering som et interkommunalt samarbeid kontra egen voksenopplæring

8.6 Flyktningtjeneste

- 1) Interkommunalt samarbeid som i dag kontra egen flyktningtjeneste
- 2) Øke, redusere eller opprettholde dagens nivå i forhold til antall flyktninger

9 Dette vil vi få til

Dette kapitlet er et av planens hovedkapitler og ad-hoc-utvalget har brukt mye tid i sitt arbeid på å formulere hensikten med de ulike tjenesteområdene og hva kommunen skal ha som mål innenfor hvert område.

Det er viktig å være konkret i målbeskrivelsen og samtidig si tydelig hvilke resultater en forventer. For hver tjeneste er det derfor sagt tydelig hva en vil oppnå, hvilke ambisjoner en har og hvordan det skal måles. Dermed kan en i en årsrapport og ved andre anledninger melde tilbake hva en har fått til i forhold til de politiske mål som er satt. Kommunens årsmelding innenfor oppvekstområdet kan fra 2009 da være en tilbakemelding i forhold til dette kapitlet. Det betyr igjen at kapittel 9 bør, sammen med kapittel 10 være gjenstand for årlig rullering.

Tjeneste: Helsestasjonstjeneste

Hensikt	Målsetting	Ambisjon	Målemetode
Være pådrivere i forhold til forebyggende og helsefremmende arbeid knyttet til barn og unge i alder 0-20 år, samt vordende foreldre	Alle gravide skal få tilbud om konsultasjon hos jordmor fra tidlig i svangerskapet	Minst 70% gravide kommer til jordmor før uke 20	Statistikk fra helsestasjonen
	Alle førstegangsfødende får tilbud om foreldre- forberedende kurs via jordmor eller lege.	> 75% av de førstegangsfødende deltar på foreldreforberedende kurs. Kurset oppleves som nyttig	Statistikk Brukerundersøkelse
	Gravide med behov for spesielle tiltak får etablert tidlig kontakt med helsesøster for særskilt oppfølging	Etablerte rutiner for informasjonsutveksling mellom lege, barnevern, sosialtj., flyktningetj. og helsestasjon fungerer	Statistikk og rapportering i målkart
	Alle barn mellom 0-5 år får oppfølging på helsestasjonen	Alle foreldre med barn i alderen 0-5 blir fulgt opp etter gjeldende helsestasjonsprogram og det reviderte nasjonale programmet "Foreldreveiledning"	Avvik. Statistikk og rapportering i målkart
	Bidra til at barn og ungdom i grunnskolen sikres en sunn fysisk og mental helse	Alle elever i grunnskolen deltar etter program for skolehelsetjenesten. Minst 87% av elevene skal ha gjennomført det anbefalte vaksinasjonsprogrammet.	Statistikk og enkel brukerundersøkelse
	Barn og ungdom får tilgang til helsepersonell på skolen	Helsesøster har fast tilstedeværelse/kontortid på alle grunnskolene i kommunen minst en dag i uken	Rapportering i målkart
	Forebygge uønskede svangerskap og redusere spredningen av seksuelt overførbare infeksjoner.	Fravær av svangerskap blant elever i grunnskolen. Redusere antall smittetilfeller med 10%.	Melde om målsettingen er nådd. Statistikk.

Tjeneste: Barnevern

Hensikt	Målsetting	Ambisjon	Målemetode
Sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse eller utvikling får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid.	Barn og unge skal ivaretas helhetlig.	Andel barnevernsaker som løses gjennom et tverrfaglig system > 50%	Telle saker
	Redusere antall omsorgsovertakelser gjennom forebyggende arbeid	Antall omsorgsovertakelser < 23	Statistikk
	Gi rett hjelp i rett tid.	Fravær klagesaker som får medhold Overholde statlige frister for saksbehandling	Statistikk Avvik
	Barn og foreldre skal oppleve respektfull behandling	Barn / foreldre > 4,7	Brukerundersøkelse
	Barn og foreldre skal oppleve barneverntjenesten som pålitelig	Barn / foreldre > 4,5	Brukerundersøkelse

Tjeneste: Barnehage

Hensikt	Målsetting	Ambisjon	Målemetode
Gi et trygt omsorgs- og læringstilbud, i samarbeid med barnets hjem, som fremmer barnets utvikling.	Trivsel	Trivselsscore > 5	Brukerundersøkelse
	Utvikling av basisferdigheter.	Andel barn som tilegner seg ferdigheter i tråd med rammeplanen > 80%	Avvik i forhold til kartleggingsverktøyene
	Individuell språkutvikling.	Andel barn som når avklart mål på språkutvikling > 80%.	Avvik i forhold til kartleggingsverktøyene Alle med og TRAS
	Effektiv ressursutnyttning.	Korrigerte oppholdstimer pr. årsverk (produktivitetsindikator) tilsvarende landsgjennomsnittet.	BASIL (rapporteringssystem som har overtatt for KOSTRA)
	Åpningstid tilpasset foreldrenes behov.	Tilgjengelighetscore > 4	Brukerundersøkelse

Tjeneste: Skole

Hensikt	Målsetting	Ambisjon	Målemetode
Sikre barn og unges rettigheter til en likeverdig opplæring av høy kvalitet.	Oppnå definerte læringsmål for den enkelte elev.	Andel elever på nivå 2 eller bedre for barnetrinn og nivå 3, 4 og 5 for u-trinn, er 5 % bedre enn forrige år på nasjonale prøver. Andel elever som scorer over kritisk grense på obligatoriske kartleggingstester > 80%.	Resultat av nasjonale prøver. Obligatoriske kartleggingstester
	Alle elever skal ha et trygt og trivelig skolemiljø	Trivselsindikator > 4,5 og mobbeindikator =< 1	Elevundersøkelsen
	Gjennom tilpasset opplæring sikre at elevene opplever variert og motiverende undervisning	Motivasjonsindikator > 4,5 og veiledningsindikator > 4,0	Elevundersøkelsen
	Elevene har utviklet digital kompetanse	Gjennomføre vedtatt IKT-plan	Rapportering gjennom skolens kvalitetssikringssystem
	Flest mulig elever skal gjennom tilpasset opplæring ha tilfredsstillende utbytte av den ordinære undervisningen	Andel elever med spesialpedagogisk vedtak er tilsvarende nasjonalt nivå	GSI - statistikk

Tjeneste: Skolefritidsordning (SFO)

Hensikt	Målsetting	Ambisjon	Målemetode
Et frivillig aktivitetstilbud til barn på 1. til 4. klassetrinn som trenger omsorg og tilsyn utenom skoletiden og til barn med særlige behov på 1. til 7. klassetrinn.	Åpningstider tilpasset foreldrenes behov	Foreldrenes tilfredshet med åpningstidene > 4,5	Brukerundersøkelse
	Foreldre og barn skal oppleve tilbudet som trygt	Foreldrenes opplevelse av tilbudet som trygt => 5,0	Brukerundersøkelse (kategori "Resultat for brukeren")
	Barn i SFO skal kunne få tilbud om leksehjelp	Alle som ønsker det skal få tilbud om leksehjelp	Rapportering via målkart
	SFO skal ha effektiv ressursbruk	Netto driftsutgifter pr. bruker < landsgjennomsnitt	KOSTRA

Tjeneste: Voksenopplæring

Hensikt	Målsetting	Ambisjon	Målemetode
Gi voksne som har rett på grunnskoleopplæring tilpasset opplæring i de fag det er behov for.	Alle som har behov for grunnskoleopplæring skal kjenne til tilbudene som finnes og motiveres for deltakelse	Etablerte rutiner for samarbeid med NAV, OPUS og andre aktuelle samarbeidspartnere fungerer	Rapport i målkart
	Gjennomføre eksamensrettet grunnskoleopplæring for voksne	Øke deltakerantallet i forhold til foregående år	GSI-rapportering
Gi voksne som har rett på spesialundervisning tilpasset opplæring som bidrar til å bedre livskvaliteten for den enkelte.	Gi spesialundervisning der dette medfører nye kunnskaper og ferdigheter som bidrar til økt livskvalitet	Gjennomføre utarbeidede IOP'er.	Avvik
Styrke nyankomne innvandreres mulighet til utdanning og deltakelse i yrkes- og samfunnslivet.	NIR-registrerte innvandrere melder seg opp til nasjonale norskprøver for fremmedspråklige	70 % av de oppmeldte skal bestå norskprøve 2 eller 3	Analyse av resultater av norskprøvene
	NIR-registrerte innvandrere som skal begynne på videregående skole har tilstrekkelig norskkunnskaper	Alle som skal inn på videregående skole har bestått norskprøve 3 skriftlig og muntlig	Analyse av resultater av norskprøvene
	NIR-registrerte innvandrere skal ha god kjennskap til norsk kultur og samfunnsliv	Alle skal få nødvendig undervisning på eget morsmål	Teller antall deltakere

Tjeneste: Flyktningtjeneste

Hensikt	Målsetting	Ambisjon	Målemetode
Bosette og kvalifisere flyktninger til deltakelse i samfunnet	Flyktninger skal i jobb eller ordinær utdanning	50% har nådd målsettingen innen det har gått 6 mnd. etter endt introduksjonsprogram	Brukerundersøkelse (intervju)
		70% har nådd målsettingen innen integreringsperioden på 5 år.	Internt kontrollsystem
	Flyktingene skal kunne nyttiggjøre seg det kommunale tjenestetilbud på linje med øvrige innbyggere	Flyktningtjenesten får ikke negative tilbakemeldinger vedr. kommunale tjenester	Registrere negative tilbakemeldinger
	Flyktningsbarn/-unge skal kunne være deltakere i fritidsaktiviteter	75% av barn og unge tom 18 år skal i integreringsperioden delta i organisert aktivitet	Spørreundersøkelse

10 På denne måten får vi det til.

I kapittel 9 er hensikt og mål med de ulike tjenester presentert. I dette kapittelet går en noe lenger i å presentere tiltak som skal gjennomføres for å oppnå målsettingene. En har her lagt vekt på å få fram tiltak som medfører endring i forhold til dagens praksis. Det er ikke nødvendig å peke på alt som gjøres – da ville planen blitt for omfattende. I stedet viser en hvilke endringer og nysatsinger som er nødvendig for å oppnå målene i forrige kapittel.

For hvert tjenesteområde er det angitt tiltak med begrunnelse.

Generelt.

For å skape best mulig oppvekstvilkår for barn og unge og for at disse skal få størst mulig utbytte av de kommunale tjenestene, skal følgende prinsipper ligge til grunn for kommunens tjenesteproduksjon:

- Tidlig innsats
 - Forbygging skal prioriteres
 - Maksimal effekt av innsats
 - Bedret livskvalitet
 - Større mulighet for ønsket utvikling
- Helhetlige tilbud
 - Tverrfaglig samarbeid
 - Hensiktsmessige arenaer for formelt samarbeid
 - Velfungerende samarbeidsrutiner

10.1 Helsestasjonstjenesten

- Det gis tilbud om deltakelse i PIS-grupper for elever med skilte foreldre
Erfaringer med samtalegrupper for elever i barne- og ungdomsskolen som har skilte foreldre har vist seg å være til god støtte og bidratt til selvhjelp i situasjoner som kan være vanskelige.
- Det gis tilbud om helsestasjon for ungdom hele året, som interkommunalt tilbud i samarbeid med Gran kommune
Helsestasjon for ungdom er viktig som et gratis, tilgjengelig tilbud som kan oppsøkes uten timebestilling. Erfaringene med interkommunalt samarbeid med Gran kommune er god

10.2 Barnevern

- Det skal arbeides for en interkommunal barneverntjeneste på Hadeland
En interkommunal barneverntjeneste skaper større fagmiljø, mindre sårbarhet ved fravær, Hadeland er en felles barne- og ungdomsregion (for eksempel en videregående skole og et handelssentrum). Et interkommunalt samarbeid kan omfatte alle tre Hadelandskommunene eller Gran og Lunner kommuner.
- Bemanningen styrkes, særlig i forhold til forebyggende arbeid og tiltaksarbeid
Økt antall kompliserte saker betinger styrket bemanning i forhold til dagens nivå. Styrket fokus på forebyggende arbeid vil på sikt redusere antall barnevernsaker.

10.3 Barnehage

- Det skal ved planlegging av utbyggingsområder planlegges tilstrekkelig kapasitet i forhold til barnehager
Det er i loven hjemlet rett til barnehageplass. Dette må ivaretas når nye utbyggingsområder planlegges.
- Bemanningsnormen i barnehagene økes i forhold til dagens nivå.

Muligheter for økt bemanning i Lunnens barnehager må vurderes fortløpende. Det er ved planens vedtak rom for å øke bemanning, styrke styrerfunksjonen og opplegget knyttet til barn som har behov for spesialpedagogiske tiltak. Økning i ressurser i 2009 må tas som budsjettjustering.

- Det skal fortsatt satses på kompetansehevinge tiltak.
Det prioriteres kompetanseheving som gjennomføres etter en helhetlig plan på regionalt nivå.
- Det skal etterstrebes å rekruttere menn til barnehagene.
Det er viktig at barn har voksne rollemodeller av begge kjønn.
- Det gjennomføres systematisk kartlegging og oppfølging av barns språkferdigheter.
Som et ledd i å sikre tidlig innsats i forhold til lese- og skriveferdigheter, jfr. lese- og skriveopplæringsplanen for Lunner kommune. Dette skal øke barnas språkforståelse. Tilsvarende program utarbeides i forhold til tall- og regneforståelse.

10.4 Grunnskole

- Utvikle og sette i verk et helhetlig forsvarlig system for kvalitetssikring og tilpasset opplæring i skolen ut fra §13-10 i opplæringsloven, jfr. Kvalitetskommuneprogrammet. Herunder "Plan for kvalitetssikring av lese- og skriveopplæringen i Lunner kommune", rutiner for overganger fra barnehage til grunnskole og videregående skole, systematisk utvikling og oppfølging av elevenes læringsmiljø og et program for skolebasert vurdering.
Opplæringsloven pålegger kommunene å etablere et slikt helhetlig system for oppfølging av kvaliteten i skolene. Det vil sikre skoleeier mulighet til å avdekke og følge opp områder som trenger tiltak samt spore opp velfungerende tiltak som kan spres til andre. Det vil gå inn som en integrert del av kommunens mål- og rapporteringssystem og være et av de områdene som har fokus gjennom Kvalitetskommuneprogrammet. Tilsvarende plan for kvalitetssikring av tall- og regneopplæring planlegges.
- Videreutvikle pedagogisk bruk av skolens digitale verktøy
Vedtatt IKT-plan må følges opp. Viktig å gjennomføre tiltak som kan bidra til å holde trykket oppe på dette området.
- Sikre at skolen har personale med riktig kompetanse, ut fra skolens behov, gjennom systematisk arbeid med rekruttering og kompetanseutvikling .
Personale med god kompetanse er et vesentlig bidrag til å få grep på tilpasset opplæring. Den nasjonale styringen blir sterkere og kommunen må utnytte de føringer som legges fra nasjonalt hold. Videre gjennomføring av Kunnskapsløftet og ønske om tidligst mulig innsats forutsetter målrettet arbeid med rekruttering og kompetanseutvikling.
- Videreutvikle og kvalitetssikre systemet for spesialpedagogiske vedtak
Sikre at alle elever i kommunen med spesielle behov får en likeverdig behandling uavhengig av hvilken skole de går på. Det skal være fokus på at problemstillinger avdekkes og innsatsen settes inn så tidlig som mulig. I denne sammenhengen betyr det at en over tid flytter resursbruken fra ungdomsskoletrinnene til barnehage og de første trinnene i barneskolen. I en overgangsperiode vil dette medføre økt resursbruk totalt, da en både må iverksette tidlige tiltak og samtidig sikre et godt tilbud til de som i de nærmeste årene går på ungdomsskolen. Dette må hensyntas i budsjettarbeid de kommende årene selv om det ikke ligger inne i denne planen med konkrete beløp.

- Utvikle en ordning hvor alle elever i Lunner skal ha mulighet til å kunne evaluere sin egen lærer.
Som et ledd i å styrke dialogen mellom elev og lærer, samt styrke elevmakten i skolen bør elever ha mulighet til å kunne gi en skriftlig og anonym tilbakemelding om hvordan man oppfatter faglig og sosialt. Resultatene bør være med i en videre vurdering av situasjonen mellom hjem, skole og elev.

10.5 Voksenopplæring

- All voksenopplæring samlokaliseres til Frøystad når Lunner Ungdomsskole flytter til nåværende Roa vgs. (Jfr. vedtak i Lunner kommunestyre)
Dette vil bidra til å styrke personalets muligheter for faglig samarbeid og sikre at skolens ledelse får bedre mulighet til løpende kontakt med hele personalet.
- Videreutvikle personalets kompetanse når det gjelder undervisning av minoritetspråklige elever.
Personale med god faglig og sosial kompetanse når det gjelder undervisning av fremmedspråklige vil bidra til å kvalitetssikre opplæringa.
- Synliggjøre mål og delmål for elevene, og utvikle gode rutiner for jevnlig vurdering av den enkelte elev.
Dette vil bidra til at alle elever får en bedre forståelse av målet med undervisninga og hva som kreves for å nå målet. Forhåpentligvis vil dette føre til at elevene i større grad tar ansvar for egen læring.

10.6 Flyktingtjeneste

- Bemanning økes med 1,5 årsverk i 2009 knyttet til vedtak om økning av bosetting i både Gran og Lunner kommuner
- Utrede om og evt. hvordan kommunen kan bidra til å skaffe boliger til flyktinger
Med økt antall flyktinger vil det kunne være behov for at kommunen skal kunne tilby egne boliger til disse. Det private markedet er uforutsigbart og kan medføre at kommunen selv bør kunne tilby noen boliger. Lunner boligstiftelse er en samarbeidspartner når det gjelder boliger og må således tas med i denne sammenheng.
- Det skal drives aktivt informasjonsarbeid ut mot frivillige lag og foreninger for å få flere barn og voksne til å bli aktive deltakere på disse arenaene
At flyktinger blir aktive i lag og foreninger bidrar til at disse blir lettere integrert i lokalsamfunnet.
- Det skal satses på mer informasjon til flyktinger om arbeidslivet, rettigheter og plikter, gjennom samarbeid med ulike aktører. Som eksempler kan nevnes bedrifter og yrkesorganisasjoner.
Det er viktig at flyktinger kjenner både rettigheter og plikter i arbeidslivet, og at de på denne måten kan få en aktiv rolle på sine arbeidsplasser.
- Det skal etableres psykisk helsekontroll av alle nyankomne flyktinger. Dette må skje i samarbeid med kontor for psykisk helse evt. helsestasjonen.
For å oppdage på et tidlig tidspunkt om ankomne flyktinger trenger særlig oppfølging i forhold til psykisk helse er det viktig at det etableres system for psykisk helsekontroll av nyankomne flytninger. Dersom det avdekkes behov for oppfølging, kan det i løpet av første år søkes om midler til dette arbeidet fra IMDI.
- Det skal gjennomføre seminarer om aktuelle tema, for eksempel kjønnslemlestelse, vold i familien, ytringsfrihet, likestilling og ære.

Det er viktig å øke kunnskapen til flyktingene i forhold til tema som kjønnslemlestelse, vold i familien, ytringsfrihet, likestilling og ære. Dette fordi praksis i noen av de land hvor flyktingene kommer fra er annerledes enn det som er lovlig eller vanlig akseptert i det norske samfunn.. Disse seminarne gjennomføres i samarbeid med andre tjenester i kommunen.

Tiltaksplan:

Tiltak	2010	2011	2012	2013
Ny stilling som helsesøster i 100% stilling	500	500	500	500
Økte ressurser barnehagesektoren (inkl. overføringer til private barnehager) ¹⁾	4.000	4.000	4.000	4.000
Psykisk helsekontroll for alle flyktninger ved bosetting	50	50	50	50
Økt bemanning knyttet til forebyggende barnevernarbeid	500	500	500	500
Økte kostnader (pukkelkostnader) som følge av å flytte tiltak til tidlig innsats.	X	X	X	X

Øverste linje på det enkelte tiltaket er investeringskostnader og nederste linje er driftskostnader.

1) Budsjettmessig økning forutsatt innenfor 2009- nivå på kommunal egenandel og statlige overføringer

11 Vedlegg

11.1 Forklaringer på vanskelige ord og forkortelser

Balanse 2010	Omstillingsprosjekt for å skape en drift tilpasset de økonomiske rammene
BASIL	BArnehagestatistikk-InnrapporteringsLøsning
DPS-Hadeland	Distriktpsikiatrisk senter - Hadeland
IKT	Informasjons- og kommunikasjonsteknologi
IMDI	Integrerings- og mangfoldsdirektoratet
KOSTRA	KOmmune STat Rapportering
Kunnskapsløftet	Nasjonalt skoleprogram 2007
NAV	Felles trygdekontor, arbeidskontor og sosialtjeneste
OPUS	Opplærings- og undervisningssenter, organisert under videregående skole
PALS	Positiv Adferd, støttende Læringsmiljø og Samhandling
P.I.S-grupper	Plan for implementering av skilsmissegrupper. Samtalegrupper som forebyggende arbeid i forhold til psykisk helse blant barn og unge.
PPT	Pedagogisk psykologisk tjeneste
SFO	Skolefritidsordning
TPO	Tilpasset opplæringsplan
TRAS	Tidlig registrering av språkutvikling

11.2 Plan for kvalitetssikring av lese- og skriveopplæring i Lunner